

LETO XIV

Številka 31

Jesenice, 4. avgusta 1972

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA**KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice, Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Mag. dipl. inž. Peter Kunc ponovno izvoljen za glavnega direktorja Železarne

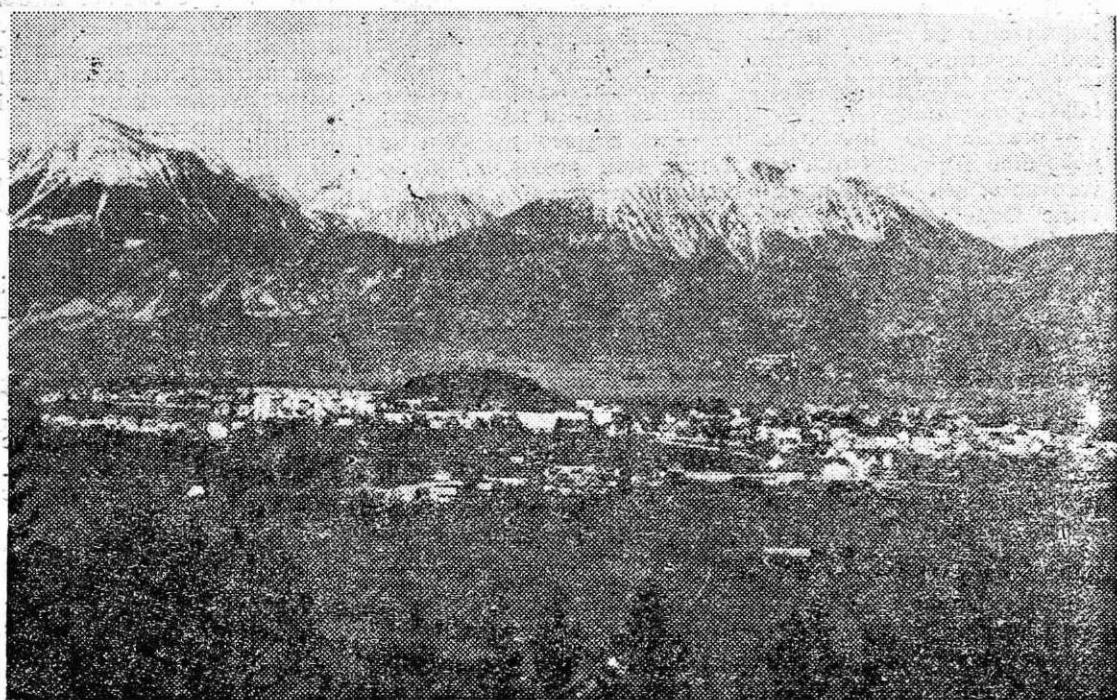
Z nesebičnim, vztrajnim delom in strokovno ter politično zavzetostjo, opravičil zaupanje delovnega kolektiva

Na 9. seji delavskega sveta Železarne, ki je bila 28. julija, je bil dosedanji glavni direktor mag. dipl. inž. PETER KUNC v smislu reelekcije, ponovno izvoljen na to najodgovornejše delovno mesto v Železarni. Nedvomno, to ne pomeni samo veliko zaupanje delovnega kolektiva v njegove vodstvene sposobnosti, ampak je to tudi priznanje kolektiva za njegovo izredno uspešno delo v pretečeni mandatni dobi. Dejstvo je namreč, da je to odgovornost prvič prevzel pred štirimi leti, ko se je Železarna nahajala v izredno težkem ekonomskem položaju. Njegov start na tem delovnem mestu se je začel v letu, ko smo v podjetju zabeležili 60 milijonov dinarjev izgube, prva etapa oziroma njegova mandatna doba pa se je zaključila s 65 milijoni din dobička. Preudarno zastavljen sanacijski program je bil pod njegovim vodstvom ob izredni zavzetosti vseh služb in celotnega delovnega kolektiva uspešno izvršen.

To pa je le zunanji izraz številnih kakovostnih premikov znotraj tovarne, kot so: preusmeritev proizvodnje in ustavljanje nerentabilne proizvodnje, povezovanje Železarne z ostalimi slovenskimi železarnami in drugimi gospodarskimi organizacijami, nove metode pri obdelavi podatkov, nova organizacija v podjetju, tako v tehnološkem pogledu kot v pogledu samoupravljanja oziroma kakovostne in izvirne uresničitve XV. ustavnega dopolnila in intenzivna priprava na gradnjo nove hladne valjarne ter pomembni premiki v pogledu izboljšanja delovnih pogojev oziroma družbenega standarda. Direktor Kunc je v pretečeni mandatni dobi za uresničevanje teh nalog in ciljev zastavil vso svojo ustvarjalno osebnost, tako v strokovnem, moralnem in družbenopolitičnem pogledu in si s tem pridobil zaupanje delovnega kolektiva, ki se izraža v izrednih dosežkih celotnega kolektiva v zadnjih štirih letih. K vsemu temu je dodal svoj ogromni delež s svojo prodornostjo, nesebičnostjo in vztrajnostjo ter jasnim pogledom v bodočnost in zaupanjem v delovni kolektiv in njegove ustvarjalne sposobnosti.

Mag. dipl. inž. strojništva Peter Kunc je bil rojen na novega leta dan 1934 v Sinji Gorici v delavsko-obrtniški družini. Kot štipendist Železarne, je začel delati v podjetju leta 1959 kot inženir projektant v taktirnem projektivnem biroju. Po odsluženju vojaškega roka, kjer je uspešno zaključil oficirsko šolo na stopnji poročnika, je bil imenovan na delovno mesto inženirja konstruktorja — vodja grupe, kasneje pa za vodjo energetskega gospodarstva, dokler ni bil 14. 6. 1968 izvoljen za glavnega direktorja Železarne. Vsa ta leta bivanja na Jesenicah je opravljal številne odgovorne funkcije v samoupravnih organih in organizacijah Železarne, kakor tudi v občini na področju šolstva, kulture in telesne kulture ter drugod. Vsestransko aktiven ob številnih odgovornih funkcijah je tudi danes.

OB NJEGOVI PONOVI IZVOLITVI MU ISKRENO ČESTITAMO IN MU ŽELIMO ČIM VEČ DELOVNIH USPEHOV PRI URESNICEVANJU SVOJIH DELOVNIH ZAMISLI IN RAZVOJNIH PROGRAMOV — ZA SE HITREJSI VZPON IN RASI DELOVNEGA KOLEKTIVA V OKVIRU ZDRUŽENEGA PODJETJA SLOVENSKE ŽELEZARNE.

Čestitamo za občinski praznik Radovljice

France Popit in Zvone Dragan na razgovoru v Železarni

V ponedeljek, 31. julija, sta na željo občinskega in tovarniškega komiteja ZKS prišla na razgovor v Železarno predsednik CK ZKS France POPIT in predsednik komisije za družbeno ekonomsko vprašanja pri CK ZKS Zvone DRAGAN. Razgovoru so prisostvovali predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in uprave Železarne ter sekretar občinskega komiteja ZKS Stefan Nemec. Osnovni namen razgovora je bil seznaniti oba gosta o pripravah za uresničevanje 21. in 22. ustavnega amandmaja, oziroma kako daleč smo v tem pogledu že prišli v Železarni, kaj delamo po teh vprašanjih in kakšen je delovni program Železarne za uresničevanje ustavnih sprememb ter izmenjava mnenj z obema gostoma v pogledu vsebinskih vprašanj.

V uvodu je sekretar TK ZKS Železarne Ludvik Kežar razložil dosedanja prizadevanja v Železarni pri uresničevanju ustavnih amandmajev. Poudaril je, da bi v razgovoru posebno pozornost morali posvetiti vsebinskim vprašanjem pri oblikovanju temeljnih organizacij združenega dela (TOZD) in samoupravnega sporazuma kot temeljnega akta odnosov med TOZD glede na specifiko Železarne. Pri tem je izrazil željo, da bi o teh vprašanjih, predvsem pa o dilemah izrekla svoje mnenje tudi oba gosta. Dejal je, da smo v Železarni v dosedanjem razmišljanju prišli do dokaj enotnih stališč: da v tovarni organiziramo več TOZD; da je delo, ki ga uresničevajo te zamisli zahteva — strokovno politične narave; da je končni cilj oblikovanja TOZD nadaljevanje že dosežene vsebine neposrednega samoupravljanja

— zagotoviti neposredno udeležbo upravljalcev pri odločanju o enostavni in razširjeni reprodukciji; da je za uresničitev teh nalog potreben strokovno pripravljen program dela in da ob tem vzporedno delamo tudi v okviru združenega podjetja Slovenske železarne.

V nadaljevanju sta sekretar Železarne Dušan Stare in Dante Jasnič obrazložila predlog delovnega pristopa in načrta za uresničevanje ustavnih sprememb v Železarni, ki bo predložen odboru, ki ga je imenoval delavski svet v verifikacijo. V odboru so posamezni člani nosilci posameznih nalog in bodo ustrezno z nalogo oblikovali svoje delovne grupe.

Glavni direktor Železarne mag. dipl. inž. Peter Kunc, je nadaljeval uvodno informacijo o tehnološki in organizacijski strukturi Železarne, o sedanji organizacijski raz-

delitvi tako glede na tehnologijo, kakor glede na samoupravno ureditev v pogledu 15. ustavnega dopolnila. Govoril je tudi o dovolj preudarnih in dovolj zgodaj začelih pripravah in različnih študijah, ki bodo v veliko pomoč pri najboljši rešitvi oblikovanja temeljnih organizacij združenega dela. Ko je govoril o tehnološko ekonomskem aspektu formiranja TOZD, je iznesel vrsto dilem oziroma vprašanj, ki obstojijo in za katera bo potrebno še in še iskati najbolj optimalnih in ustreznih rešitev. Ob tem je izrazil tudi željo, da bi oba navzoča gosta, o teh vprašanjih povedala svoja mnenja.

Po zelo izčrpnih uvodnih informacijah je najprej spregovoril predsednik CK ZKS France Popit, ki je poudaril, da je po vsem tem dobil vtis, da se v Železarni dovolj globljuje in kvalitetno razmišlja o uresničevanju ustavnih sprememb. Dejal je, da je to tudi spodbuda njim, ki delajo v CK, da se stvari na terenu le premikajo naprej. Izrazil je tudi nekaj pobud in možnosti za rešitev posameznih vprašanj. Njegovemu mnenju se je pridružil tudi predsednik komisije za družbeno ekonomsko vprašanja pri CK ZKS Zvone Dragan. Delovni program za uresničitev ustavnih dopolnil je dejal,

(Nadalj. na 2 strani)

Kdaj in kako v pokoj?

V prejšnji številki Železarnja smo se seznanili s pogoji za dosego starostne pokojnine po novem zakonu o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, danes pa si oglejmo še druge pravice.

Kako si pridobimo pravico do invalidske pokojnine?

Zavarovanec, ki postane popolnoma nezmožen za svoje in za drugo ustrezno delo in če se tudi s poklicno rehabilitacijo ne more usposobiti za drugo ustrezno delo — pridobi pravico do invalidske pokojnine:

- pravico do invalidske pokojnine si pridobi tudi zavarovanec, pri katerem nastane invalidnost po dopolnjenih določenih letih starosti, do katerih je zagotovljena pravica do poklicne rehabilitacije oziroma pravica do zaposlitve. (Te pravice bodo posebej določene v republiškem zakonu — statutu.)

- vojaški vojni invalid od I. do IV. skupine, ki ne more več opravljati svojega dela nad polovico polnega delovnega časa, pridobi pravico do invalidske pokojnine, ne glede na to, ali izpolnjuje pogoje za poklicno rehabilitacijo oziroma zaposlitev. V kolikor pa le-to zahteva, se mu namesto invalidske pokojnine prizna pravica do poklicne rehabilitacije oziroma zaposlitve, če izpolnjuje za to pogoje, ki so predpisani za druge zavarovance — delovne invalide.

Invalidnost je v smislu tega zakona podana, če nastane pri zavarovancu izguba ali zmanjšanje možnosti za svoje delo, ki jo ni mogoče odvrniti z zdravljenjem oziroma ukrepi medicinske rehabilitacije.

Če je invalidnost posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, pridobi zavarovanec pravico do invalidskih dajatev — pokojnine, ne glede na pokojninsko dobo. Kadar pa je invalidnost posledica bolezni ali nezgode izven dela, pa je potrebna dopolnjena predpisana pokojninska doba:

- imeti mora najmanj tri četrtine let — razdobja od dopolnjenih 20 let starosti do starosti ob nastanku invalidnosti;

- ali najmanj eno tretjino let — razdobja ob izpolnitvem pogoju — gostote delovne dobe (ta bo določena z družbenim dogovorom);

- ugodnejši pogoji bodo določeni za tiste, ki postanejo invalidi pred dopolnjenim 30. letom starosti.

Ta zakon tudi določa, kaj se šteje za nesrečo pri delu: — za nesrečo pri delu se šteje vsaka poškodba zavarovanca, ki je posledica neposrednega in kratkotrajnega mehničnega, fizikalnega ali kemičnega učinka, kot tudi poškodba, ki je posledica hitre spremembe položaja telesa ali kakšne druge nenadne spremembe fiziološkega stanja organizma, če je taka poškodba v vzročni zvezi z opravljanjem dela na določenem delovnem mestu ali z delom oziroma dejavnostjo, na podlagi katerih ima poškodovanec lastnost zavarovanca v smislu tega zakona;

— za nesrečo pri delu se šteje tudi obolenje zavarovanca, ki je neposredna in izključna posledica kakšnega nesrečnega naključja ali višje sile med delom oziroma dejavnostjo, na podlagi katerih ima oboleli lastnost zavarovanca v smislu tega zakona;

- za nesrečo pri delu se šteje tudi poškodba, ki jo pretrpi zavarovanec na redni poti od stanovanja do delovnega kraja in nazaj, na poti ukazani za izvrševanje službenih nalog, ali na poti, da nastopi delo, ki mu je preiskrbljeno.

Poklicne bolezni so določene bolezni, povzročene z daljšim neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev na določenih delovnih mestih ali delih oziroma dejavnostih, na podlagi katerih ima zboleli lastnost zavarovanca v smislu tega zakona.

Seznam poklicnih bolezni z vsemi ostalimi pogoji bo določen z družbenim dogovorom.

Invalidska pokojnina se odmeri prav tako kot starostna od pokojninske osnove, višina pokojnine je tudi odvisna od delovne dobe. Invalidska pokojnina ne sme znašati manj kot 45 % pokojninske osnove za zavarovance, ki je postal invalid pred dopolnjenim 60. letom starosti oziroma 55 % za zavarovanko pred dopolnjenim 55. letom starosti. Če pa postane zavarovanec invalid po 60. letu starosti ali zavarovanka po 55. letu, ne sme znašati invalidska pokojnina za zavarovanca manj kot 35 %, za zavarovanko 40 % pokojninske osnove. Vsekakor pa ne sme biti invalidska pokojnina nižja kot starostna pokojnina za enako pokojninsko obdobje.

Invalidska pokojnina v primeru invalidnosti zaradi nesreče pri delu ali poklicne bolezni, se odmeri od enake osnove kot starostna pokojnina za pokojninsko dobo 40 let moški, 35 let ženske.

V enaki višini je zagotovljena pokojnina (85 %) vojaškim invalidom od I. — VI. skupine in drugim, z mirovinskimi vojaškimi invalidi izenačenim invalidom od I. — IV. skupine, ki pridobijo pravico do invalidske pokojnine, če so najmanj polovico razdobja od 15. maja 1945 do dneva, ko so postali delovni invalidi, prebili na delu priznanem v zavarovalno dobo.

Zaposlitev in poklicna rehabilitacija

To področje je v tem zakonu zelo načelno obdelano, so le temeljne pravice, zato bomo o tem pisali raje potem, ko bomo obravnavali osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v SR Sloveniji in osnutek statuta skupnosti istega zavarovanja.

Denarno nadomestilo za telesno okvaro

Tu je bistvena sprememba od sedaj veljavnega zakona, ker daje pravico do denarnega nadomestila za telesno okvaro v vseh primerih. Razlika ostane le še v tem, da bodo zavarovanci s telesno okvaro, ki je nastala zaradi nezgode pri delu ali poklicne bolezni, uveljavljali pravice pod ugodnejšimi pogoji, kot oni s telesno okvaro zaradi bolezni ali nezgode izven del. Podrobneje oziroma konkretnije pa bomo tudi o tem govorili, ko bomo obravnavali republiške predpise.

Družinska pokojnina

Ob zavarovančevi smrti pridobijo pravico do družinske pokojnine:

- zakonec

- otroci (zakonski ali nezakonski ali posvojenci, pastorki, ki jih je zavarovanec preživljal, ter vnuki brez staršev, ki jih je zavarovanec preživljal);

- starši (oče, mati, očim in mačeha ter posvojitelj), ki jih je zavarovanec preživljal.

Družinski člani pridobijo pravico do družinske pokojnine:

- če je imel zavarovanec ob smrti najmanj 5 let zavarovalne dobe ali najmanj 10 let pokojninske dobe, s pogojem, da je izpolnjena tudi gostota zavarovalne dobe;

- če je imel zavarovanec 20 ali več let pokojninske dobe;

- če je zavarovanec izpolnjeval pogoje glede let pokojninske dobe in starosti za pridobitev starostne ali invalidske pokojnine, ali je bil starostni upokojenec ali užil v vseh letih denarnega nadomestila iz naslova pravic do poklicne rehabilitacije ali do zaposlitve;

- če je bila zavarovančeva smrt posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, pridobijo družinski člani pravico do družinske pokojnine ne glede na zavarovančovo pokojninsko dobo.

Vdova pridobi pravico do družinske pokojnine:

- če je do smrti moža dopolnila 45 let starosti ali

- če je bila do moževe smrti popolnoma nezmožna za pridobivanje ali če je to postala v enem letu od moževe smrti, ali

- če ji je po moževi smrti ostal otrok ali ostalo več otrok, ki imajo pravico do družinske pokojnine po tem možu vdova pa proti njim izpolnjuje roditeljske dolžnosti. Vdova, ki postane med trajanjem pravice po tem naslovu popolnoma nezmožna za pridobivanje, obdrži pravico do družinske pokojnine, dokler je takšna nezmožnost podana,

- vdova, ki je ob moževi smrti dopolnila le 40 let starosti,

- vdova, ki med trajanjem navedenih pravic dopolni 45 let starosti, obdrži pravico do družinske pokojnine trajno, če pa ji ta pravica preneha pred dopolnjenim 45. letom, toda po dopolnjenem 40. letu starosti, jo lahko znova uveljavi, ko dopolni 45. leto starosti.

va uveljavi, ko dopolni 45. leto starosti.

Vdovec pridobi pravico do družinske pokojnine:

- če je do smrti žene, po kateri mu gre ta pravica, dopolnil starost 60 let ali

- če še ni star 60 let, pa je bil do ženinine smrti popolnoma nezmožen za pridobivanje ali je to postal v enem letu po ženinini smrti ali

- če mu je po ženinini smrti ostal otrok ali več otrok, ki imajo pravico do družinske pokojnine po tej ženi, vdovec pa proti njim izpolnjuje roditeljske dolžnosti. V ostalem so vse pravice enake kot pri vdovi, le z razliko, da je pri vdovcu starostna meja 60 let enaka kot pri vdovi za 45 let starosti.

Pravico do družinske pokojnine ima po navedenih pogojih tudi zakonec, čigar zakon je bil razvezan brez njegove krivde, če ima po sodni odločbi pravico do preživnine. Zdravko Pogačnik

Remonti v juliju

Pri izdelavi letnega plana remontov, sta bila meseca julij in avgust, glede na povečano koriščenje letnih dopustov vzdrževalcev upoštevana tako, da so bili planirani res samo tisti remont, katerih ni bilo mogoče izvesti v prvih mesecih. Kljub takim predvidevanjem pa je bilo tudi v operativnem planu za julij kar lepo število remontov. To predvsem iz razloga, ker smo vse mesece nazaj nekatere remonte odlagali, tako zaradi pomanjkanja vzdrževalcev, kakor zaradi potrebe v proizvodnji.

V operativnem planu za mesec julij je bilo poleg 32 enodnevnih remontov predvidenih še 23 večjih remontov. Razdelitev po delovnih enotah nam pokaže, da je bilo v talilnicah predvideno osem remontov, od teh je bilo izvedenih pet, en remont je v teku, dva remonta pa sta bila odložena in to: remont polip žerjava v starem železu in remont žerjava 20/5 Mp v livarni. V teku je remont SM peči B4, ki bo zaključen prve dni avgusta.

V delovni enoti valjarna Bela je bilo planiranih osem remontov, od teh je bilo izvedenih pet, eden odložen, dva remonta pa sta v teku. V teku sta remont Blox-Knox linije in Surface peči v jeklovleku, odložen pa je bil remont Lidkeping 2, zaradi prezasedenosti ključavničarjev.

V delovni enoti valjarne Javornik sta bila programirana dva remonta, ter sta bila tudi oba izvedena.

V delovni enoti predelovalni obrati je bilo planiranih šest remontov, izvedeni so bili štirje, odložena sta bila dva remonta in to sušilna peč Nisterhamer in žebliarski stroj Kovopolt 70 št. 25. Odložitev remonta žebliarskega stroja je bila potrebna zaradi pomanjkanja vzdrževalcev.

Poleg navedenih remontov je bil v mesečnem programu predviden tudi remont žilindra žerjav s katerim opravlja transport in žerjav 60 Mp v skladišču UOS na Dobravi.

Remontna dela na žilindra žerjavu so zaključena, remont žerjava na Dobravi pa je bil odložen v mesec avgust, zaradi zasedenosti žerjavnega oddelka. Izven remonta se je začel remont na tirnem dvigalu, ta remont je bil potreben zaradi večje okvare dvigala.

V mesecu avgustu je predvideno, da bomo izvedli remonte na tistih napravah katere smo do sedaj odlagali in da se zaključijo remontna dela začeta v juliju. Razen tega so v programu še trije remont: SM peči, remont vodnega čistilca GEIGER, sanacijska dela na žerjavni progi v starem železu, remont rezalnega stroja v elektrodnem obratu in luščilnega stroja Caloow v jeklovleku. Enodnevnih remontov pa je v avgustu planirano kar 39. Kljub temu, da so sedaj dopusti v največjem razmahu, je angažiranost vzdrževalcev kar precejšnja.

Ko sem v polletnem poročilu o izvršenih remontih omenjal, da bom ob zaključku julija pisal o finančnih pokazateljih za posamezne remonte, moram danes povedati, da to ni bilo mogoče, ker še precej remontov, ki so bili izvedeni v prvem polletju ni obračunanih. Upam, da bo obračun v tem mesecu na rejen in da bom ob koncu meseca lahko primerjal tudi izvršene remonte glede na finančni plan in pa angažiranost posameznih oddelkov vzdrževanja na planiranih remontnih delih. Stane Torkar

Popit in Dragan v Železarni

(Nadaljevanje s 1. strani)

zajema vsa bistvena vprašanja, ki jih je potrebno razčistiti pri formiranju TOZD in opredeljevanju samoupravnega sporazuma. Zelo prodorno, nazorno in kvalitetno je v nadaljevanju svojega izvajanja razložil vrsto možnosti pri reševanju posameznih odprtih vprašanj oziroma dilem in dal odgovore na nekatere dileme. Oba gosta sta ob zaključku zelo uspelega razgovora oziroma izmenjave

mnenj, izrazila pripravljenost, da sta, ko bodo stvari v Železarni še bolj zrele, pripravljena ponovno priti na razgovore oziroma izmenjavo mnenj.

Koristnost tega razgovora, za nadaljnje delo pri uresničevanju ustavnih sprememb v Železarni, so izrazili vsi navzoči, ki so v dveh izmenjavah mnenj dobili vrsto kvalitetnih pobud in možnosti za kvalitetno strokovno in politično rešitev te naloge.

ženi, izpolniti. V enake zliko, ostna pri po- lenih čigar brez a po pre- nik

ij in vzdr- tisti cih. nem raz- gali, be v

a žer- nont e bil zara- i od- e je dvi- otre- dvi-

pred- i re- a ka- in a de- tega re- vod- saja- rego- re- nem roja Eno- je. v 39. do- ahu, dcev

oro- ntih ljuč- po- re- ove- oče, i so ollet- da na- acu tudi a fi- žira- kov re- rkar

ost, že- rav- zgo- avo

ora, sni- mb- vsi me- va- i za po-

Generalni direktor ZP Slovenske železarn Gregor Klančnik ob otvoritvi nove valjarne v Štorah

Jeklo — termometer gospodarske moči

Danes slavimo pomemben dogodek. Vašemu občinskemu prazniku v čast otvarjamo doslej največji obrat vaše tovarne — novo valjarno.

Nova valjarna v Štorah pomeni za slovensko in celotno jugoslovansko gospodarstvo, ki je na področju jekla deficitarno, veliko pridobitev. Potem, ko bo zgrajen še njen prednji del s talilniškimi pečmi in naprava za vlivanje gredic, bo njena zmogljivost blizu 150.000 ton paličastega jekla letno. Že čez dobro leto bo možno proizvajati valjane izdelke na ravni letne proizvodnje okrog 100.000 ton, z nabavo dodatne talilniške peči v prihodnosti, pa se bo proizvodnja skokovito povišala.

Za vašo valjarno je sedaj slovensko gospodarstvo bogatejše, saj bodo njeni izdelki pomenili pomemben prispevek v razvoju predelovalne industrije in gradbeništva. Pred stoletjem nastala železarna je z izgradnjo Novih Štor dosegla novo rojstvo. Ta tovarna ima svoj železni in svoj jekleni del. Vsebuje sodobno nodularno in sivo livarno, veliko mehansko obdelovalnico, valjarno s talilnico in energetske obrate. To je materialna osnova, ki postaja velik in odnosni industrijski kapital, vaš ponos ter kruh sedanje ter naslednje generacije.

Novi Štore so vaš pomemben delež pri jačanju slovenskega železarstva.

Medtem, ko se je proizvodnja jekla na Slovenskem, kljub svoji veliki tradiciji, pred štirimi leti zvižala v težki krizi, smo sedaj najmočnejša, ekonomsko trdna in poslovno vplivna proizvodna tvorba. Nekateri so nam že prerokovali konec in le velikemu številu zaposlenih se moramo zahvaliti, da ni bilo javno rečeno, naj končno umre starček, ostanek preteklosti in slovensko breme sedanjosti.

Postali naj bi narod trgovcev in prekupčevalcev. Nosilci takšnih zablod so hitro spoznali, da noben narod pa tudi slovenski ne, če tudi je geografsko ugodno predisponiran za trgovanje, brez ustvarjanja vrednosti ne more obstati. Postalo je tudi jasno, da je jeklo še vedno termometer gospodarske moči in pogoj celotne družbene reprodukcije. Mi smo pri tem odigrali svojo vlogo.

Pred tremi leti smo spoznali, da je združitev edina rešitev slovenskega železarstva. Delavci ste se na referendumu izrekli za integracijo v obliki združenega podjetja. Ni vam treba biti žal. Rezultati so tu. Če tudi organizacijsko še slabi, smo ob vzajemni in medsebojno samoupravno usklajevani proizvodno poslovni politiki v tem času dosegli pravi preobrat.

Od leta 1968 do lanskega leta smo:

proizvodnjo jekla povečali od 565.000 ton na 670.000 ton ali za 19 %

blagovno proizvodnjo od 464.000 ton na 565.000 ton ali za 21 %

realizacijo od 1.018 milij.

din na 2.069 milij. din ali 102 %.

Število zaposlenih je ob tem padlo na 11.694 ali za 2 %. Se večji uspeh je bil dosežen v dohodku ob tem, da so osebni dohodki na zaposlenega porasli na 1.655 din mesečno ali za 57 % in amortizacija na 148 milij. din ali za 75 %, da smo od 68 milij. din poslovne izgube leta 1968 leta 1971 imeli 140 milij. din dobička.

Tudi letos gre naša rast proizvodnje dalje.

V prvem polletju letos smo proti istemu obdobju lani napredovali v:

surovem jeklu, izdelanega je bilo 342.888 ton, za 1 % blagovni proizvodnji, ki smo jo dosegli 301.526 ton, za 9 % in v realizaciji, dosegli smo 1.156.868 din, za 18 %.

Ker se je ob tem število poprečno zaposlenih pomaknilo le za 1 %, to je na 11.721 delavcev, je povečanje produktivnosti očitna.

Tudi vi samoupravljalci združenega dela železarn Štore, ste pri tem dali svoj prispevek. Četudi je pri vas zaradi zapoznelega investiranja večjo rast pričakovati v prihodnosti, ste blagovno proizvodnjo od 1968. do 1971. leta povečali od 68.084 ton na 96.306 ton ali za 41 %. Medtem, ko ste leto 1968 sklenili z 3,8 milij. din poslovne izgube, ste lani zbrali skoraj 17 milij. din dobička.

Tudi letos vam gre proizvodnja dobro.

Blagovne proizvodnje ste v prvem polletju dosegli 64.062 ton, kar je celih 39 % več kot v istem obdobju lani, v realizaciji ste napredovali še več. Dosegli ste jo 185.150 milij. din ali 43 % več.

Uspehi kažejo, da smo po preboleli krizi postali močnejši, pomembnejši in vplivnejši. Imamo načrtan tudi svoj usklajeni koncept razvoja, ki predvideva mesto in vlogo slovenskega železarstva v prihodnjih desetletjih.

Zavedamo se pogojev, s katerimi razpolagamo, zato naš program predvideva postopni prehod na izključne proizvajalce elektro jekla. Medtem, ko bo v predvideni proizvodnji 800.000 ton surovega jekla leta 1975 še prisotno SM jeklo, pa za leto 1985 naš koncept na en milijon ton surovega jekla ne predvideva več lastne proizvodnje grodlja,

kot tekočega vložka. To pomeni, da naše integralne ambicije posegajo prek slovenskih meja. V poslovno tehničnem povezovanju z železarnami v drugih republikah za oskrbovanje s polizdelki, proizvedenimi na sodobnih produktivnih napravah, vidimo izhod za valjarski vložek navadnih kvalit. Naše talilnice pa bodo predisponirane le za proizvodnjo kvalitetnih in žlahtnih vrst jekla.

Ena od osnovnih in najpomembnejših nalog vodstva združenega podjetja je, ne prestopiti skrb za prilagojevanje proizvodnje in porabe jekla na Slovenskem.

Vemo, da sedaj močno razvita predelovalna industrija in gradbeništvo iz naših železarn pokriva le okrog 40 % svojih potreb, mi pa ob tem oskrbujemo oddaljene kupce v državi in inozemstvu in jim plasiramo skoraj polovico naše proizvodnje.

Bližina porabnika je velika prednost proizvajalca reprodukcijskega materiala in tudi jekla, zato moramo v prihodnosti z obojestranskim prilagojevanjem in strukturalno ureditvijo doseči znatno večji delež železarn Jesenice, Ravne in Štore pri oskrbovanju bližnjih porabnikov kovinsko predelovalne in elektro industrije. Osnutek družbenega načrta razvoja SR Slovenije do leta 1975, ki je že predmet javne razprave, take premike že upošteva. On že daje jeklarstvu poseben poudarek s predvideno odstotitvijo državnega kapitala, ki smo ga po 47. natečaju JIB dobili v obliki kredita, pa nam odpira možnost take lastne udeležbe, da bo razvoj železarstva v prihodnjem, srednjem in dolgoročnem obdobju zagotovljen. Štore so v razvojnem konceptu udeležene tako na področju proizvodnje in predelave jekla kot na področju proizvodnje in predelave sive in nodularne litine.

Velik zaloga investicijskih naložb v stroje in naprave v zadnjih letih vašo delovno

skupnost sili k taki poslovni politiki, ki bo pomenila progresivno rast dohodka, zboljšanje osebnih dohodkov in pridobivanje materialne osnove za nov korak naprej v prihodnosti. To pomeni:

— najprej zaključiti investicijska dela po dotedanjem programu,

— osvojitev tehnologije in optimalno koriščenje novo pridobljenih proizvodnih zmogljivosti,

— postopno odpravljanje ozkih grl in drobno dopolnjevanje sredstev za delo.

Le s tako strategijo utrjevanja na osvajenih položajih, bomo vodili zdravo poslovno politiko, ki bo dala zadovoljstvo sedanji generaciji in ustvarila pogoje za novo rast, namenjeno novim generacijam.

Na koncu dovolite, da vam prepričan v našo delovno ustvarjalnost in vzajemno samoupravno solidarnost, k vašemu delovnemu uspehu čestitam in vam ob vašem prazniku v imenu gorenjskih in koroških železarjev zaželim vse najboljše.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Dežurna služba

	Telefon v pisarni	doma
SOBOTA, 5. avgusta: inž. Sašo KAVČIČ, hl. valj.	524	81826
NEDELJA, 6. avgusta: Anton KOMLJANC, profilarna	626	871
PONEDELJEK, 7. avgusta: inž. Janko PERNE, valj. Bela	848	81904
TOREK, 8. avgusta: inž. Drago RAVNIK, elektrojeklarna	433	81411
SREDA, 9. avgusta: Bogomil HOMOVEC, teh. dir.	301	766
ČETRTEK, 10. avgusta: Zvonimir LABURA, žebljarna	738	749
PETEK, 11. avgusta: inž. Janez KOMELJ, žičarna	524	81583

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure do naslednjega dne do 7. ure zjutraj. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

OBVESTILO

Občinski sindikalni svet Jesenice obvešča vse člane sindikata, da v času od 1. avgusta do 1. septembra 1972 ne bo poslovala pravna posvetovalnica, ker je tovariš Slavko Osredkar, diplomirani pravnik, na rednem letnem dopustu.

Skupna seja

V četrtek, 27. julija, je bila v delavskem domu na Jesenicah skupna seja članov predsedstva tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarn in članov sekretariata TK ZKS Železarn. Na dnevnem redu je bila problematika nagrajevanja. Na razpolago so imeli primerjalne podatke o gibanju osebnih dohodkov na Jesenicah in v Sloveniji. Predsednik TO OO sindikata Železarn tov. Kobentar, je na seji med drugim ugotovil, da

so osebni dohodki v enakem porastu kot v ostalem gospodarstvu. Na seji so tudi primerjali podatke o porastu osebnih dohodkov in življenjskih stroškov za prvo polletje pri nas in v Sloveniji.

Celotno problematiko s tega področja, ki jo je pripravil oddelek za nagrajevanje, so odstopili odboru za nagrajevanje pri DSZ v nadaljno obravnavo.

Ob koncu seje so rešili še nekatere tekoče zadeve.

Jemanje vzorca v jeklarni

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Osnutek programa dela konference ZMS do aprila 1973

Sekretariat predsedstva občinske konference ZMS Jesenice je na svoji seji 26. 6. 1972 obravnaval več vprašanj, med njimi je za nadaljnje delo ZMS v občini gotovo najpomembnejši predlog programa dela občinske konference in njenih organov do aprila 1973.

Predlog programa, o katerem bodo razpravljali aktivni, predsedstvo konference in konferenca bo do septembra v razpravi, tako da bi bil program dela odraz interesov mladih in ne le delo ter interes ožjega mladinskega vodstva v občini.

V obdobju do aprila bo občinska konferenca predvidoma razpravljala o učencih v gospodarstvu, o materialih za 3. sejo konference Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo razpravljala o mladi generaciji, mladinskih specializiranih organizacijah, organiziranosti ZMS v občini, izkoriščanju prostega časa, socialnem varstvu in delikventnem obnašanju dela mladine, marksističnih krožkih in drugih oblikah idejnega dela na šolah, splošnem ljudskem odporu in obrambni vzgoji mladih. Program je za sicer kratko obdobje obširen, priprave nanj pa tečejo že v poletnih mesecih, kar je garancija za to, da bodo vse predvidene akcije zares izpeljane, posebej, če ne bo kadrovske težave, ki so v Zvezi mladine zaradi njene specifičnosti vedno prisotne.

Predsedstvo konference bo v tem obdobju predvidoma razpravljalo o več vprašanjih, med njimi o delu ZMS v ev. vojnem stanju, ustanavljanju aktivov v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah, predvidena je skupna seja s komitejem ZK o pripravah na 3. konferenco ZKJ, idejnemu delu mladih na šolah, v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah, o negovanju tradicij NOB, o volitvah leta 1973, kar bo stalna naloga organizacije v tem obdobju, o stanovanjski politiki v občini, klubskem življenju in delu mladih ter kulturnem udejstvovanju mladih v občini. Februarja bo predsedstvo in nato še konferenca razpravljala o programu dela za prihodnje enoletno obdobje.

Med stalne naloge ZMS v tem obdobju spadajo: usposabljanje, ustanavljanje aktivov, sodelovanje v pripravah na volitve, razprave o II. fazi ustavnih sprememb ter nekatere akcije, med njimi na področju splošnega ljudskega odpora, socialnega varstva, kulturnega dela itd.

Sekretariat je na seji obravnaval tudi praznovanje dneva graničarjev, vendar je dokončno odločitev o skupnih akcijah z graničarji prepustil komisiji za splošni ljudski odpor in sodelovanje z graničarji.

Ob razpravi o poletni politični šoli, ki jo v dneh od 20. do 27. avgusta organizira v Ljubljani republiška konferenca ZMS, je sekretariat sprejel imena sedmih mladincev, ki se je bodo udeležili. Obenem so ugotovili, da s sredstvi zanj ne bo težav, saj so svoj delež za udeležbo mladih v šoli prispevali občinski sindikalni svet, občinski komitej ZK ter tovarniški komitej ZK Železarne, tako da bo akcija v redu stekla.

Sekretariat je razpravljal tudi o finančnem stanju konference in na osnovi poročila ugotovil, da bodo vsi neporavnani računi, ki so še iz preteklih let, letos poravnani. To pa je prav gotovo zasluga nadvse smotrnega koriščenja sredstev ter namenskih dotacij na osnovi programa dela.

Milan

Dva nova strokovna sodelavca v obratni ambulanti

S 1. avgustom je obratna ambulanta Železarne dobila dva nova strokovna sodelavca. Prvi je dr. Andrej HRIBERNIK, ki je doslej tri leta služboval v Kočevju. Njegova žena, ki je tudi zdravnica, pa je nastopila službo na otroškem dispanzerju v zdravstvenem domu na Jesenicah. Druga nova sodelav-

ka v obratni ambulanti pa je višja medicinska sestra, domačinka Saša BUDJA, ki bo delala v dispanzerju za medicino dela.

Obema želimo, da se kar najhitreje in uspešno vključita v delovni kolektiv obratne ambulante, ki bedi nad zdravjem naših delovnih ljudi.

Ali smo zreli za ocenjevanje delovne sposobnosti

Verjetno ni delavca v tovarni, ki ne bi vedel, da poseben team strokovnjakov železarne pripravlja nov sistem nagajevanja. Predvidevali smo, da bomo vanj vključili tudi osebno oceno ali oceno delovne uspešnosti. Za poenotenje mišljenja si skušajmo zapomniti, da ta pojem pomeni sistematično opisovanje in ocenjevanje različnih lastnosti in obnašanja delavcev, kakor jih kažejo pri delu.

Vendar smo se že na začetku sporazumeli, da bomo oceno delovne uspešnosti vključili v nov sistem ocenjevanja samo pod pogojem, da bo predhodna raziskava pokazala zadostno zanesljivost ocen, kar pomeni, da z večkratnim ocenjevanjem pridemo ob nespremenjenem predmetu ocenjevanja do enakih ocen. Raziskava je v glavnem zaključena in znani so že tudi rezultati.

Namesto uvoda

Jeseni preteklega leta je ideja o uporabnosti podatkov delovne uspešnosti našla ugoden odmev tudi v naši tovarni. Razmišljali smo, da bi tovrstne podatke koristno vključili v sistem nagajevanja; v sistem izobraževanja; v sistem planiranja kadrov; v najrazličnejše raziskave, kjer je treba teoretične ugotovitve prisluniti ob praktične kriterije; in ne nazadnje bi informacije o delovni uspešnosti posameznikov koristile pri napredovanju in psihološkem svetovanju delavcev. Mnogi avtorji navajajo, da ni racionalne kadrovske politike brez teh ocen in menda jih je še največje uveljaviti pri nagajevanju. Razumljivo je, da njihovi uveljavitvi najbolj nasprotujejo slabi delavci, zato je ocene mogoče vključiti v nagajevanje le tako, da se izognemo opoziciji slabih delavcev. In če nam to ne uspe, še naprej najpočasnejši in najmanj učinkoviti delavci določajo tempo in količino opravljenega dela tudi ostalim (kajti individualne razlike delovne učinkovitosti je znanost že zdavnaj dokazala).

V kakšnih primerih je še posebej upravičeno uvažanje ocenjevanja delovne uspešnosti?

Kadar je produktivnost nekega človeka odvisna od množice faktorjev, je ne moremo meriti z enostavnimi kvantitativnimi postopki. Dela učiteljev, policajev, gasilcev, ekonomistov, pravnikov itd. ne moremo kvantitativno meriti. Da bi vseeno kolikor-toliko zanesljivo ločevali zrna od plev, to pomanjkljivost na dokaj soliden način premagujemo z ocenjevalnimi lestvicami. Pomagamo si torej s človekovim presojanjem, za katerega vemo, da je izpostavljeno mnogim napakam. Toda, če poznamo možne izvore napak, je lahko ocenjevanje precej zanesljivo. Pa še to: ko uporabljamo ocenjevalne lestvice, ne merimo samo proizvodnje posameznega delavca, ampak tudi njegove zasluge in njegovo vrednost za tovarno.

Namen raziskave

Kot smo že omenili, je bila raziskava usmerjena na proučevanje zanesljivosti ocenjevanja. Zanimalo nas je,

s kakšnimi napakami so obremenjene ocene, ki jih ocenjevalci v praksi dajejo, kolikšen je obseg teh napak in v kakšnih pogojih se bolj ali manj izražajo.

Poznavanje zanesljivosti je pogoj za smotnost kakršnekoli akcije, ki temelji na ocenjevanju. Medtem ko je definicija delovne uspešnosti in iz nje izvirajoča odločitev o tem, kaj bomo ocenjevali, lahko stvar dogovora ali politike tovarne, je zanesljivost ocenjevanja mogoče določiti le empirično (izkustveno). Če ne poznamo zanesljivosti, ne vemo, koliko naj dobljenim ocenam verjamemo. Šele pokazatelj zanesljivosti nam pokažejo, s kakšno stopnjo tveganja lahko sklepamo iz dobljenih ocen na »prazen«.

Opis skupin in merskih instrumentov

Zaradi obsežnosti tovarne in pestrosti delovnih mest smo se odločili, da v poskusno ocenjevanje vključimo vodje delovnih skupin (delovodje), ki so jih ocenjevali njihovi neposredni ali posredni nadrejeni — asistenti in obratovodje. Drugo sondažo pa smo opravili v upravnih službah na kadrovskem sektorju, kjer so direktor sektorja in vodje oddelkov ocenjevali delavce kadrovskega sektorja (zaradi prostorske oddaljenosti smo izpustili odd. za socialno zdravstvo in varstvo). V prvem delu raziskave je sodelovalo 71 ocenjevalcev in 207 ocenjenih. Eneta raziskave je bila obrat. V drugem delu je 5 ocenjevalcev ocenjevalo 22 oseb. Zmeraj smo težili za tem, da je isto skupino ljudi ocenjevalo več ocenjevalcev.

Razumljivo je, da smo morali zaradi različne vsebine dela omenjenih skupin sestaviti dva različna merska pripomočka. Zaradi tega, ker smo šele iskali, katere lastnosti najbolj določajo delovno uspešnost naših delavcev, smo v merski instrument vključili večje število lastnosti (pri kasnejšem ocenjevanju se bomo verjetno lahko omejili samo na nekatere).

Delavce prve skupine smo ocenjevali po naslednjih lastnostih:

1. Kakšen se vam zdi kot človek? Ali si s svojim vede-

njem zna pridobiti spoštovanje in zaupanje?

2. Kako je sprejemljiv za nove metode dela?

3. Kako si zna zagotoviti sodelovanje svojih ljudi in ustvariti zanesljivo ter učinkovito delovno skupino?

4. Kako zna organizirati delo svoje skupine? Ali zna razporejati naloge in kontrolirati dosežene rezultate?

5. Kako zna prilagoditi delo svoje skupine delu drugih skupin ali oddelkov v tovarni? Ali pozna in zna pravilno ceniti probleme drugih oddelkov?

6. Ali skrbi za razvoj svojih podrejenih, jih informira, spodbuja interese ter odkriva in razvija njihove sposobnosti?

7. Kakšno je njegovo strokovno znanje na področju, kjer dela?

8. Kakšen odnos ima do delovnih obveznosti?

9. Kako dojema delovne naloge?

10. Ali upošteva mnenja podrejenih?

V drugi del raziskave pa smo vključili te lastnosti:

1. Kakšna je njegova sposobnost za učenje? Kako sledi navodilom in kako se uči novih metod?

2. Količina dela ali hitrost, s katero opravlja delo.

3. Kvaliteta dela. Kakšna je njegova natančnost, kako lični so njegovi izdelki?

4. Delavnost. Koliko truda in energije vloži v vsakodnevno delo?

5. Inicijativnost. Ali dela brez podrobnih navodil, ali daje predloge za boljše načine dela?

6. Kooperativnost. Kako zna sodelovati s sodelavci in predpostavljanimi?

7. Kako pozna svoje delo? Upošteva poznane delovne mesta in dela, ki je z njim povezano.

Za vsako značilnost smo skonstruirali grafično ocenjevalno lestvico, ki je za večino ocenjevalcev lahko razumljiva in dopušča poljubno natančno razlikovanje ocenjenec. Pri vsaki lastnosti je bilo na kontinuirani črti, ki je bila opremljena z ustreznimi opisi kot oporiščnimi točkami, mogoče označiti mesto posameznega ocenjenca. Številčna vrednost ocene je razdalja med začetkom lestvice (minimumom) in označenim mestom. Zavzema lahko poljubno vrednost med nič in sto.

Kakšni so rezultati?

Vsakemu ocenjencu smo izračunali povprečno oceno vseh ocenjevalcev glede na posamezno lastnost, kakor tudi globalno povprečno oceno prek vseh lastnosti. Prvo kar smo opazili, so precejšnje razlike v srednjih povprečnih ocenah po obratih (od 64,3 do 85,0; na kadrovskem sektorju 63,0), kljub temu, da so oce-

(Nadalj. na 7. str.)

V
4,
pr
gli
te
sk
k

1
pi
pr
let
ur
vse

I.
izš
50
pr
en
pl
do
po
nil

pr
sp
65,
(vl
34,
ble
ZI
na
bit
ki
na
zd
ku
or
ste
izš
no

so
pl
oz
V
fal
ko
27
ga
se
let
ču
lj
ob
pla

kr
ki
ed

Sc

Samoupravni organi v preteklem tednu

4. seja odbora za tovarniški tisk in informacije

V ponedeljek, 31. avgusta, je predsednik Stane Torkar sklical 4. redno seja odbora za tovarniški tisk in informacije. Poleg pregleda sklepov zadnje seje, so obravnavali polletno poročilo glavnega urednika glasila Železar in ostalih informacij, osnutek pravilnika o informiranju v ZPSŽ in predlog poslovne skupnosti založnikov tovarniških in lokalnih listov o pristopu k skupnosti.

Ko so ugotovili, da so sklepi zadnje seje izvršeni, so prešli na obravnavanje polletnega poročila glavnega urednika Železarja, o obsegu, vsebini in stroških glasila v I. polletju. V tem času je izšlo 26 števk glasila ali 50 % planiranih števk v povprečnem obsegu 19 strani, ali ena stran več kakor je bilo planirano, v nakladi 8.800 izvodov. Za vsako številko je bilo poprečno porabljeno 95 tipkanih strani gradiva, ki ga poprečno na eno številko prispeva 32 avtorjev in sicer 65,6 % le-teh iz Železarne (vključno ZPSŽ in ZIC) in 34,4 % zunanjih avtorjev. Problematika Železarne, ZPSŽ in ZIC je bila poprečno zastopana s 65 %, ostalih 35 % vsebine pa je bilo pokrite s članki iz ostalih področij (komunalna problematika, šolstvo, zdravstvo, kultura, telesna kultura, družbeno politične organizacije, roman, podlistek, NOB). V tem času sta izšli tudi dve številki kulturno-umetniške priloge LISTI.

Stroški tiska v I. polletju so znašali 212.766,20 din, izplačani honorarji pa 65.921,00 oziroma skupaj 278.687,20 din. V tem času je bilo za oglase fakturirano 1.895,60 din, tako da skupni stroški znašajo 276.791,60 din ali 55,8 % letnega proračuna. Poprečni presežek ene strani v prvem polletju in 5,8 % presežen proračun bo izenačen v mesecu juliju oziroma avgustu, ko se obseg Železarja zmanjša pod planirano poprečje.

Poročilo je dopolnil še sekretar Železarne Dušan Stare, ki je naštel še vrsto ostalih edicij, poročil, analiz, okrož-

nic in podobno, ki so izšle v prvem polletju in ki so bile namenjene ali neposredno članom delovne skupnosti, ali samoupravnim organom ali vodstvenim kadrom. Vseh teh edicij je bilo čez 14.000 in so bile razposlane v 48.000 izvodih.

Člani odbora so ob ugotovitvi, da je informativna dejavnost v Železarji zelo razvejana, obe poročili tudi sprejeli.

V nadaljevanju seje so bili člani odbora informirani o izdelavi osnutka pravilnika o informiranju v ZPSŽ, ki je bil izdelan na nivoju ZPSŽ za vse tri železarne. Potem, ko bo osnutek pravilnika obravnaval še poslovni odbor ZPSŽ, bo le-ta predložen v javno razpravo delovnim kolektivom vseh treh železar. Člani odbora so načelno soglašali z osnutkom oziroma takim načinom rešitve tega že dalj časa odprtega vprašanja.

V zadnji točki dnevnega reda so obravnavali še dopis iniciativnega odbora za formiranje poslovne skupnosti založnikov tovarniških in lokalnih listov v Beogradu. Le-ta namreč predlaga, da Železarna pristopi v to skupnost od katere bo tedensko prejela štiri strani posebne jugoslovanske priloge, ki bi jo vlagali v Železarja. Stroški za to prilogo bi znašali 200,00 din tedensko. Člani odbora, ki so prvo številko te priloge dobili na vpogled, niso soglašali s pristopom v skupnost. Razlog za to je bil v tem, da priloga prinaša predvsem že zastarele in že objavljene sestavke v tovarniških in lokalnih časopisih, ki so

večkrat zelo odmaknjeni od železarske problematike in ki zaostajajo za dinamiko razvoja na posameznih gospodarskih področjih, razen tega pa so jezikovno zelo površni.

Ker je bilo celotno gradivo obravnavano na seji, članom odbora posredovano v pisni obliki že z vabilom, je bila seja zaključena v dobri uri.

3. seja komisije za novatorstvo v valjarni Bela

Seja komisije za racionalizacije in novatorstvo pri svetu DE valjarne Bela je bila v sredo, 26. julija. Kljub odsotnosti članov komisije, bil je navzoč le predsednik komisije Boris Lazar, so imeli navzoči veliko delo z obravnavo in oceno treh tehničnih izboljšav.

Obratovodja valjarne Bela dipl. inž. Lado Senčar se skupaj s predsednikom komisije za racionalizacije in novatorstvo pri svetu DE trudi in prizadeva, da bi v inovacijsko aktivnost vključil čim več zaposlenih v teh obratih.

Zato je skoraj nerazumljiva tako velika odsotnost članov komisije na sejah.

Navzoči so na zadnji seji ob navzočnosti nosilca tehnične izboljšave št. 2039 BRANKA ISKRE, mazilnega tehnika, proučevali in ugotavljali koristnost in uporabnost izboljševalnega predloga, ki ga je le-ta izvedel skupaj z JANEZOM SMOLEJEM in JOŽETOM PERNETOM pri mazanju vodilnih valjčnic za vroče navijalce na štekel valjni progi. Prvotno mazanje vodilnih valjčnic po sistemu Farwal za vroče navijalce z velikimi količinami masti, so zamenjali avtorji z mazanjem z oljem. S to izboljšavo jim je uspelo občutno znižati kvare na ležajih vodilnih valjčnic in vročih navijal, ki so povzročali zastoje in so zelo obremenjevali vzdrževalce.

Ker na vzdržnost vodilnih valjčnic, ležajev in vročih navijalcev vplivajo še drugi

6. seja sveta DE valjarn

V petek, 21. julija je bila v sejni sobi upravne stavbe na Javorniku 6. seja sveta DE valjarn. Poleg članov sveta DE sta bila na seji prisotna tudi obratovodja valjarne 2400 in jeklovleka ter predsednik komisije za samoupravljanje pri T000

Člani sveta DE so pregledali izpolnjevanje sklepov sprejetih na 5. seji. Sklep prejšnje seje, ki se nanaša na vzdrževanje naprav v obratu jeklovleka, ostane še naprej v veljavi. Skladno s sklepom prejšnje seje so sklicali tudi izredno sejo komisije za nagrajevanje pri svetu DE valjarn. Prisotna sta bila tudi direktor SEP Rudj Rozman in tov. Malej iz oddelka za nagrajevanje in drugi. V nadaljevanju seje so ugotovili, da so imeli v prvem polletju

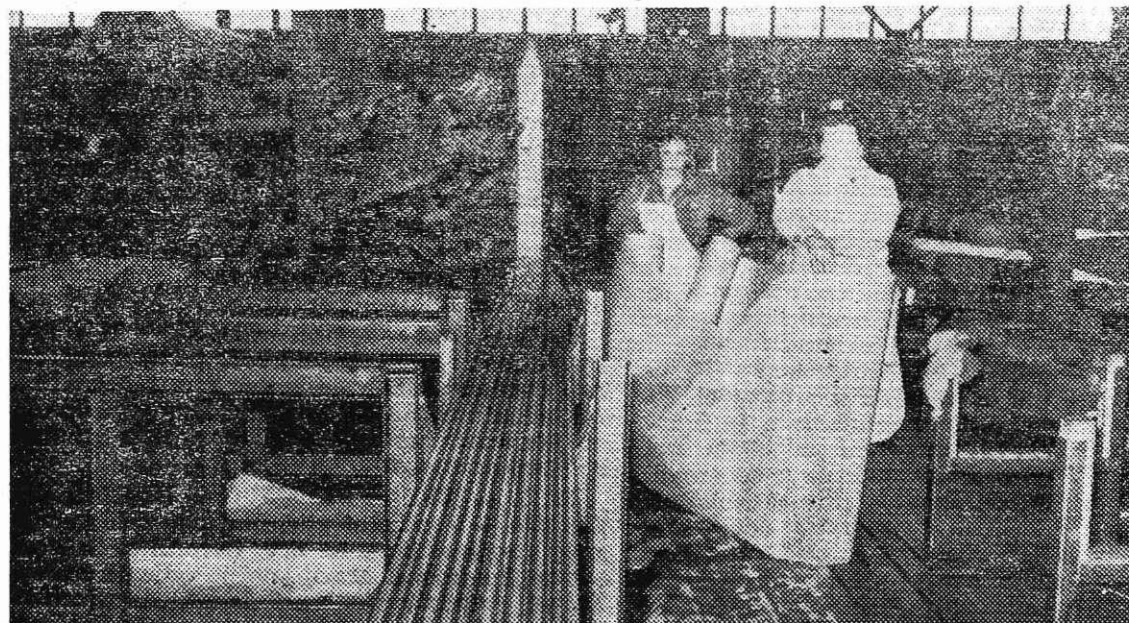
v valjarni 2400 kar 20 sestankov delovnih skupin in v jeklovleku 10 sestankov. (Eden od delovodij v prvem polletju ni sklical sestanka delovne skupine.) Šef delovne enote valjarn tov. Odlasek je znova opozoril delovodje na izredni pomen sestankov delovnih skupin in poudaril, da bodo delovodje, ki tega ne bodo upoštevali, klicali na odgovornost. O tej problematiki, je na seji govoril tudi tov. Zupan in menil, da so delovne skupine zelo ustrezne za posredovanje informacij o delu samoupravnih organov in sprejetih sklepih.

Šef DE Ciril Odlasek je poročal o izpolnjevanju planskih nalog v prvem polletju. Obratovodja jeklovleka Bert Brun pa je opozoril, da je kritično tudi drugo polletje. Po njegovem mnenju bodo morali najprej odpraviti lastne napake, izboljšati bo treba kakovost izdelkov in pospeševati tisto proizvodnjo, ki pomeni za obrat večji dohodek. Tudi podatki o izpletnu bi bili drugačni, če bi imeli manj izmečka in če bi bil vložek bolj kakovosten in bi tako povečali proizvodnjo ter izboljšali storilnost. Glede predaje dela na delovnem mestu ob koncu izmene pa je tov. Brun povedal, da je to težavno zaradi avtobusnih prevozov, ki odpeljejo že nekaj minut po končani izmeni, tako da delavec ne more ostati 8 ur na svojem delovnem mestu. Na sestankih delovnih skupin bi morali o tem več razpravljati in razmišljati o boljših možnostih za prevoze delavcev.

V 3. točki dnevnega reda je šef DE tov. Odlasek govoril o naših prizadevanjih za deblokado žiro računa do 1. oktobra. V ta namen bi morali že v obratih ločiti kupce v plačnike in neplačnike in v še večji meri pospeševati izvoz. Paziti bo treba, da pri odpravi izdelkov, oziroma materiala ne bi prekovali predvidenih rokov. Tudi o nalogah s tega področja bo treba razpravljati na sestankih delovnih skupin, tako da bo v izpolnjevanje te zelo pomembne naloge vključen sleherni član naše delovne skupnosti.

Ob koncu seje so bili člani sveta DE seznanjeni še s spremembami normativa v valjarni 2400. Sektor za ekonomiko in organizacijo dela je tudi poslal dopis, ki opozarja na to, da so v valjarni 2400 z montažo novih naprav povečali zmogljivosti. Predlagano je bilo naj bi na strojih za avtogensko rezanje uvedli delovni čas po sistemu 5 + 2, ki bolj ustreza, saj so na teh delovnih mestih zaposlene delavke.

Člani sveta so spremembe normativa, ki vsebuje znižanje normativa in spremembe naziva ter nova delovna mesta, tudi potrdili.

Sodelavci v jeklovleku pri embaliranju jeklenih palic

Sestanki delovnih skupin

O predlaganem sistemu ustvarjanja in delitve osebnih dohodkov so razpravljali na sestankih naslednjih delovnih skupin: 15. 7. — SV — ZERJAVNI ODDELEK — KOBLER, JEKLOVLEK — ARNEZ — BRUSILNICA, ELEKTROJEKLARNA — ROZMAN — PRIPRAVA VLOŽKA, 17. 7. MARTINARNA — PRVA IZMENA — CELARC — PEČI, 18. 7. TRANSPORT — ROČNI TOVOR, TRANSPORT — JUSTIN, PIV ENERGIJA — PETERMAN, VALJARNA 2400 — KNAFELJ — ADJUSTAŽA, VALJARNA ŽICE — KOREN, OTK — SOK — MECHANICNA DELAVNICA, SAMOTARNA — SORN — MLINI, 19. 7. ELEKTROJEKLARNA — IV IZMENA — LEGAT, SAMOTARNA — KRMELJ, SAMOTARNA — RUS, SAMOTARNA — PODLESNIK, TRANSPORT — KRAMAR — CESTNI ODDELEK, JEKLOVLEK — ŽIDAN — BRUSILNICA, JEKLOVLEK — LAVTIZAR — BRUSILNICA, JAVORNIK I — MARKELJ — LAHKE PROGE, HVZ — TRAMTE — ŽICARNA I, HVZ POKLUKAR — ŽICARNA I, MARTINARNA — ŠCERBIC — PONVICARSKI ODDELEK, ŽEBLJARNA — PIBER, 20. 7. STROJNO VZDRŽEVANJE — INSTALACIJA JAVORNIK, HVZ — PREVC — HLADNA VALJARNA, HVZ — RAVNIK — LUZILNICA, HVZ — RESMAN — PATENTIRNICA, ELEKTROJEKLARNA — IZMENA PETAC, MARTINARNA — KOLOMAR — LIVNA JAMA — IV IZMENA, JAVORNIK I — ZUPAN — ADJUSTAŽA, PIV ENERGIJA — REPINC, STRUGARNA VALJEV — DOLENC — JAVORNIK, GRADBENO VZDRŽEVANJE — PLASTIKA, MARTINARNA — BEZNIK — STARO ŽELEZO — III IZMENA, TRANSPORT — MALI — AVTOMOBILSKI PREVOZI, TRANSPORT — OBLAK, UPRAVNE SLUŽBE — SPLOŠNI SEKTOR — FRECE — SPLOŠNA ADMINISTRACIJA, UPRAVNE SLUŽBE — SEOP — CENTER ZA OBDELAVO PODATKOV, UPRAVNE SLUŽBE — CENCEK — TEHNIČNE SLUŽBE VZDRŽEVANJA, TRANSPORT — KLINAR — KURILNICA, 21. 7. TKR — KURNER — RAZISKOVALNI ODDELEK, UPRAVNE SLUŽBE — NABAVNA SLUŽBA, PIV ENERGIJA — REPE, GRADBENO VZDRŽEVANJE — MIZARJI, PLESKARJI, STEKLARJI, STROJNE DELAVNICE — KOBLAR — FILEJ — KLJUČAVNICARJI, STRUGARNA VALJEV — SVETINA — STRUGARNA BELA, OTK — GLAVNI LABORATORIJ, OTK — PETRIČ — SPEKTROKEMIJSKI ODDELEK, HVZ — ŽICARNA — SUSNIK — ADJUSTAŽA, JAVORNIK I — BENEDIČIČ — ADJUSTAŽA, LIVARNE — SMOLEJ — ČISTILNICA, LIVARNE — PODOBNIK — JEKLOLIVARNA, LIVARNA — SMOLEJ — MODELNA MIZARNA, PLAVZ — VOGA — RUDARNA, 22. 7. HVZ — PULEC — ŽARILNICA, VALJARNA ŽICE — KNAFELJ, MARTINARNA — BEZNIK — III IZMENA PEČI, PLAVZ — MOČNIK — RUDARNA IN AGLOMERACIJA I. FAZA, 23. 7. TRANSPORT — KISIC — TOVOR, PLAVZ — BERLOT — PEČI, PLAVZ — RAVNIHAR — I FAZA AGLOMERACIJE, 24. 7. TRANSPORT — MARKELJ, VALJARNA BELA — DROLE — POVRŠINSKA OBDELAVA, STROJNO VZDRŽEVANJE BELA — KASTELIC, MARTINARNA — URAN — IV IZMENA PEČI, VALJARNA BELA — PODLIPNIK — BLUMING — STEKELJ, 25. 7. JEKLOVLEK — KRAJNIK — ADJUSTAŽA.

Razen o osnutku oziroma predlogu sistema ustvarjanja in delitve osebnih dohodkov so tudi o drugih problemih razpravljali na sestankih delovnih skupin:

18. 7. — HVZ — GASPERIN — ŽICARNA I — Urejeno je vprašanje nočnega vodje za RF stroje. Delno je urejeno tudi vprašanje glede varilnih aparatov. Tudi zahteva žičarjev, ki so zaposleni na RF strojih še ni dokončno urejena, ker še niso izdelani odvijalci. Skupina je bila seznanjena s proizvodnimi rezultati v juniju in nalogami za julij. Pripombo so imeli zaradi neustreznega vložka in zato težko naredijo dober končni izdelek. Skrbijo jih, kako bo s prodajo žice, če bo trg prenapolnjen. Vprašanje je treba čimprej rešiti, da ne bo prepozno.

18. 7. — GRADBENO VZDRŽEVANJE — TE SARJI — Seznanjeni so bili s sklepi 5. redne seje sveta DE in 7. seje komisije za proizvodnjo v delovni enoti. Delovodja je opozoril delavce naj čim bolj smotrno koristijo delovni čas, da bi dosegli boljše proizvodne rezultate, ker lahko le tako dobijo tudi večje osebne dohodke.

18. 7. — SPLOŠNI SEKTOR — SPLOŠNA VARNOSTNA SLUŽBA — Obravnavali so več vprašanj, ki zadevajo vratarsko službo v Železarni. Podjetju Vatrostalna bodo naročili naj dostavi seznam za izpolnitev vstopnih legitimacij za novospregate delavce. Tov. Jeršin je povedal, da bodo v prihodnje k sekretarju tovarne vabljeni na razgovor vsi novo sprejeti delavci in delavci, ki bodo tovarno zapustili ali bodo upokojeni.

18. 7. — HVZ — JEREB — SKLADIŠČE SUROVEGA MATERIALA — Razpravljali so o neustreznih delovnih pogojih, ter o dragi malici, ki je tudi vir žledodnih bolezni in eden od vzrokov za odsotnost z dela in fluktuacijo delavcev. Rešitev je samo v modernizaciji obrata, treba bo izboljšati higieno v obeh kantinah. Želijo odgovor na vprašanje, do kdaj bodo urejene naprave za nakladanje odpadnega železa. Valjarni Bela naročajo, naj ne pošilja debelejših koncev, ampak naj jih odrežejo že v valjarni, sicer jih bodo v nasprotnem primeru morali vračati.

18. 7. — STROJNO VZDRŽEVANJE — HIDRAVLIKA IN PNEVMATIKA — Predlagano je bilo, naj bi z ustrezno službo HTV uredili vse potrebno, da bi namesto prahotesnih oblek dobili navadno modro obleko, ki je cenejša in bolje ustreza zahtevam njihovega dela.

19. 7. — STROJNO VZDRŽEVANJE — LAPAJNE — SV JAVORNIK — Ponovno je bilo postavljeno vprašanje glede beneficiranega delovnega staža. Zahtevajo, da se nabavi kvalitetno orodje, največ pripomb pa je bilo zaradi LUKAS dvigalk, za katere prosijo že dve leti in do danes še nimajo pozitivnega odgovora. Vprašujejo tudi glede cen za malice v kantinah. Menijo, da je podražitev malic v zadnjem obdobju neupravičena in od Železarne nekontrolirana, zlasti glede upravičenega zvišanja cen — osebni dohodki so ostali isti.

19. 7. — SEKRETARIAT — STARE — Obravnavan je bil okvirni program dela in pomembnejših nalog za tretje tromesečje. Prav tako so obravnavali vprašanje, ki se nanaša na ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela in problematiko koriščenja delovnega časa. Govorili so tudi o medsebojnih odnosih.

19. 7. — TRANSPORT — VLECNE SLUŽBE — Obravnavali so stanje tirov zaradi preostrih lokov v livni jami in na Beli. Obširneje so govorili o čiščenju strojev in poudarili, da za to nista odgovorna le strojevodja in kurjač, ampak premikalno osebje v celoti. Opozarjali so na večjo previdnost pri premiku, ker sta bili v zadnjem času poškodovani dve lokomotivi.

19. 7. — VEN JAVORNIK — LUZNIK — Ker imajo probleme zaradi zamenjave odsotnih delavcev, želijo razgovor vseh članov delovnih skupin. Na razgovor so vabljeni: asistenta, vodja oddelka in obratovodja. O tej problematiki so govorili že na sestanku delovne skupine 7. 4. in na prejšnjih sestankih. Vprašujejo, kako je z delovnim mestom električarja v profilarni.

19. 7. — HVZ — KRALJ — POCINKOVALNICA — V juniju je bil plan presežen, medtem ko plan po asortimentu ni bil dosežen. Imeli so več težav na liniji II in zato manj proizvodnje pocinkane patentirane žice. Plan za julij je dosegljiv, če bodo imeli vložek in delavce kljub letnim dopustom in bolezenski odsotnosti.

6. 7. — STROJNO VZDRŽEVANJE — ODAR — ZERJAVNI ODDELEK — Na sestanku so bili prisotni vsi člani delovne skupine, razen dežurnega ključavničarja, ki je bil na popoldanski izmeni. Sestanka sta se udeležila tudi tovariš Peternel in inž. Noč, šef DE strojno vzdrževanje. Najprej so dobili odgovor na vprašanje, postavljeno na prejšnjem sestanku, da bodo postavljeni zračniki ob hodniku striper hale na Beli. Nato so obširno in izčrpno obravnavali problematiko vzdrževanja žerjavov valjarne Bela in sprejeli ustrezne sklepe.

14. 7. — ELEKTROJEKLARNA — PANIČ — Delovna skupina se je strinjala s predlogom, da se lahko piše samo 6 ur za manjkajoče, za enega manjkajočega delavca, vendar ni nujno, da ima delavec samo 2 uri za manjkajoče, če je delo opravil za več ur. Beseda je tekla tudi o deblokadi žiro računa. Ugotovili so, da so izgledi dobri, vendar se bo treba prizadevati za še boljše rezultate in večjo proizvodnjo. Šarže bo treba izdelovati po programu in tehnoloških predpisih. Zmanjšati bo treba proizvodno stroškov in posebno pozornost pripravi vložka.

15. 7. — ŽEBLJARNA — GLOBOČNIK — Zahtevano je bilo, da je treba tarirati posode, oziroma »silose« zaradi tehtanja žičnikov. Vodja delovne skupine je predlagal obratovodstvu za posebno nagrado Ljubomirja Petrovskega kot izredno po-
žrtvovalnega in vzornega delavca v čistilnici žičnikov.

15. 7. — VALJARNA 2400 — RESMAN — ADJUSTAŽA — Posredovani so bili doseženi rezultati v mesecu juniju. Opozorje ni so bili na razne napake, predvsem na risavost pločevine. Še bolj pozorni naj bodo pri pločevini namenjeni za izvoz (Essen). Delavci se pritožujejo, ker ob koncu dneve zmanjka tople vode za umivanje.

15. 7. — VALJARNA BELA — PRISTOV — ADJUSTAŽA STEKEL — BELA — Doseženi rezultati za junij so ugodni. V juliju bodo planirano proizvodnjo težje dosegli na krožnih škarjah, zaradi težjega razstavljanja in sestavljanja škarij pri menjavah in zaradi nepredvidenih zastojev na začetku meseca. Kljub ustavitvi blažilcev ropot ni manjši.

17. 7. — OTK — PREIZKUSEVALNICA V HVZ — Razen o novem sistemu ustvarjanja in delitve osebnih dohodkov so obširneje govorili o staležu v njihovem oddelku. Delo zastaja, ker jim po normativu manjka delavcev. O položaju stalno obveščajo nadrejene in pričakujejo čim prejšnjo rešitev tega problema.

17. 7. — MARTINARNA — OBRATOVOODSTVO — Delovna skupina podpira akcijo za deblokado žiro računa in se strinja s predlaganimi obveznostmi. Menijo, da bo treba zamaške in izlivke tudi v prihodnje nabavljati v inozemstvu, dokler ne bomo imeli doma ustrezne kvalitete. Proizvodni rezultati za 5 mesec so zadovoljivi. Več pozornosti bo treba posvetiti vzdrževanju peči, v livni jami pa se bo treba zavzemati za red in v starem železu točno tehtanje vložka. Obravnavali so še vprašanje kategorizacije žerjavovodij na pristaniških žerjavih, ki imajo isto plačilno skupino kot žerjavovodje na manj zahtevnih žerjavih. Ob ponovnem primeru opekline pri odpiranju peči, so poudarili, uporaba dinamita ni dovoljena. Mojstrom priporočajo naj glede varnosti še bolj sodelujejo in naj ne skoparijo s predlogi.

18. 7. — TRANSPORT — GASAR — Govorili so o rekonstrukciji normalnotirnega kolodvora, ki zadovoljivo poteka. Težave imajo samo pri dobavi tolčenca za tire. Izvedena je bila tudi druga regulacija tirov FUŽINA — valjarna Bela. Vzdrževanje tirov je oteženo na odsekih kjer so livni vozovi z velikim osnim pritiskom, v ostrih krivinah, predvsem pri jeklarni. Pogoste okvare na tirih so tudi v striper hali na Beli.

18. 7. — STROJNO VZDRŽEVANJE — INSTALACIJA JESENICE — Na sestanku so poudarili, da bo treba zjutraj preje začeti z delom in predlagajo naj bodo ostale prekinitve minimalne. Kvantiteta in kvaliteta hrane v kantinah v nobenem pogledu ne ustreza, medtem ko so cene hrani previsoke. Zanima jih, kaj je z beneficiranim stažem za inštalaterje.

18. 7. — MARTINARNA — JEREB — STARO ŽELEZO — II IZMENA — Obratovodja je obširneje govoril o težavah, ki lahko nastanejo, če v določenem roku ne bomo deblokirali našega žiro računa. Zato naj ustrezne službe v tovarni, občina ter republiški in zvezni organi ukrepanje vse potrebno, da bodo dolžniki poravnali svoje obveznosti. Vodja delovne skupine je opozoril, naj se dopusti koristijo po vrstnem redu in ne po volji posameznika.

18. 7. — OTK — KK — GRADISNIK — Pri obravnavanju kvalitete problematike so še posebej poudarjali problematiko izdelave in predelave mikroligiranih konstrukcijskih jekel grup NIOVAL in NIONICRAL, ki izvirajo iz njihove uporabnosti. Morebitno nespoštovanje tehnoloških in posebnih navodil bo imelo za posledico tudi disciplinsko ukrepanje. Na posameznih delovnih mestih imajo kontrolorji neustrezne delovne pogoje, zato so predlagali obratovodstvu naj skupaj s službo za varstvo pri delu ugotove možnost uveljavljanja beneficirane delovne dobe.

19. 7. — HVZ — JAMAR — ŽICARNA II — Proizvodni načrt za mesec julij bodo težko dosegli zaradi dopustov in bolezenske odsotnosti. Delavci zaposleni na GERHARDI strojih zahtevajo čimprejšno postavitev statičnih odvijalcev. Delo bo tako olajšano in izboljšano zmogljivost stroja.

19. 7. — HVZ — SKUMAVC — HLADNA VALJARNA — V celoti so podprli akcijo za izgradnjo nove hladne valjarne na Beli. Govorili so še o zaostritvi kontrole dimenzij končno valjanih trakov. Največ pripomb so imeli zaradi neustreznega vložka. Pri trakovih, ki jih dobivajo iz Bele pogosto ne ustreza debelina in širina.

Ali smo zreli za ocenjevanje delovne sposobnosti

(nadalj. s 4. str.)

njevalci v glavnem uporabljali zgornjo polovico lestvice. Razlike so pogojene tako z ocenjenosti kot z ocenjenosti. Možno je, da v različnih obratih najdemo različno dobre delovodje, lahko pa imamo v različnih obratih različno blage ali stroge ocenjevalce.

Vendar problem naše raziskave ni bil ugotoviti poprečne ocene, temveč oceniti zanesljivost poprečnih ocen, ki smo jo izrazili s koeficientom zanesljivosti. Pri tem vrednost koeficienta 0,00 pomeni, da se v ocenah izražajo samo napake, medtem ko koeficient 1,00 pomeni, da pri ocenjevanju ni bilo napak. Mi smo seveda dobili vrednosti med tema dvema ekstremoma. V obratih se gibljejo med 0,13 in 0,82, na kadrovskem sektorju pa znaša 0,84. Velika variabilnost koeficientov zanesljivosti ne govori za uveljavitev ocene delovne uspešnosti po obratih.

Pomembne razlike med obrati nastopajo tudi v razpršitvi poprečnih ocen. Standardne deviacije se gibljejo od 5,1 do 19,5, na kadrovskem sektorju 14,6, pri tem pa prav nič ne vemo, koliko k temu prispevajo dejanske razlike med delovodji v obratih in koliko so te posledica sposobnosti in hotenj ocenjevalcev pri razlikovanju ocenjenec.

Prostor nam ne dopušča, da bi se še naprej poglobljali v množico rezultatov, ki smo jih pri raziskavi dobili, zato strnimo naše izvajanje o ocenjevanju delovne uspešnosti po obratih z naslednjimi točkami, ki sta jih o tej problematiki za našo Zvezarno napisala univ. prof. dr. L. Šebek in njegov asistent E. Konrad.

1. Osebnostno ocenjevanje ima vsaj dve funkciji, ki jih je treba ločeno obravnavati. To sta določanje deleža osebnih dohodkov in zbiranje informacij za kadrovske, svetovne, izobraževalne in raziskovalne akcije.

2. Kar zadeva uporabo ocenjevanja za potrebe nagrajevanja, je treba opozoriti na naslednje:

— rezultati kažejo, da je zanesljivost ocene enega ocenjenca premajhna glede na to, koliko karakteristik ocenjuje. Zaradi delovanja halo napake bi lahko občutno skrajšali število karakteristik oziroma ocenjevalnih lestvic, povečati pa bi bilo treba število ocenjevalcev.

— Rezultati kažejo, da ocen iz različnih obratov ne moremo med seboj direktno primerjati. Enota za ocenjevanje zato ne more biti podjetje kot celota, temveč le obrat ali celo manjša ekonomska enota. Med temi enotami je potrebno vzpostaviti razmerja s pomočjo ekonomskih pokazateljev (kot so

produktivnost in podobni indeksi), ne pa s pomočjo ocen.

— Uvedba sistema ocenjevanja ni enostavna tehnična procedura, saj z njim občutno vplivamo na mišljenja in stališča članov organizacije. Zato bi kazalo pred uvedbo ocenjevanja izvesti krajšo raziskavo, ki bi pokazala, kaj ljudje menijo in čutijo v tej zvezi. Uvajanje sistema morajo spremljati izobraževalne akcije, ki bodo omogočile ljudem opravljati funkcijo ocenjevalca ter formirati ustrezna stališča do ocenjevanja.

— Osnovni pogoj za uvedbo sistema ocenjevanja za potrebe nagrajevanja je analitična ocena delovnih mest. To pomeni, da je najprej treba razčistiti vrednostne odnose med delovnimi mesti, ne glede na to, kdo na njih dela. Šele potem lahko upoštevamo relativni prispevek posameznikov, kakor ga izražajo osebna ocena.

3. Opozoriti moramo, da rezultati in razmišljanja v tem poročilu temeljijo na izkušnjah, ki smo jih dobili ob ocenjevanju delovodij. Prenašanje ugotovitev na druge nivoje organizacije (n. pr. ocenjevanje delavcev s strani delovodij, ocenjevanje uslužbencev itd.), je brez nadaljnjih empiričnih raziskav tvegano.

Kaj je pokazalo nadaljnje raziskovanje

Veliko ugodnejši so rezultati, ki smo jih dobili v upravnih službah. Omenili smo že, da smo zanesljivost ocenjevanja delovne uspešnosti preizkusili na kadrovskem sektorju. V pozitivno smer izstopajoče razlike (v primerjavi z ocenami po obratih) so naslednje:

1. Koeficient zanesljivosti ocen je višji kot v kateremkoli obratu (0,84).

2. Ocenjevalci ocenjujejo boljše diskriminirajo (in to po celotnem kontinuumu), kar kažejo standardne deviacije.

3. Srednje vrednosti posameznih lastnosti so nižje kot v obratih, kar med drugim kaže tudi na večjo kritičnost ocenjevalcev.

Ko smo videli, da so ocene druge skupine ocenjenec (delavcev kadrovskega sektorja) zanesljivejše, smo se v sam problem ocenjevanja še bolj poglobili. Uvedli smo dva nova vidika:

1 — Računali smo korelacije med posameznimi ocenjevalci in

2 — Sestavili smo še eno lestvico, po kateri so se vsi v raziskavo vključeni delavci kadrovskega sektorja med seboj ocenjevali.

V obeh primerih — pri medsebojnem ocenjevanju in

pri ocenjevanju petih ocenjevalcev, so rezultati zanesljivejši kot v obratih. Spearmanov koeficient korelacije med poprečnimi ocenami vseh ocenjevalcev in poprečnimi ocenami petih ocenjevalcev (direktorja sektorja in vodij oddelkov) je 0,83.

Korelacije med posameznimi ocenjevalci:

ocenjevalci	1	2	3	4	5
1	—	0,85	0,53	0,62	0,65
2	—	—	0,56	0,63	0,74
3	—	—	—	0,63	0,40
4	—	—	—	—	0,59

Korelacije med ocenami posameznih ocenjevalcev in poprečnimi skupnimi ocenami:

ocenjevalci	1	2	3	4	5
1	—	0,88	0,92	0,70	0,82
2	—	—	0,70	0,82	0,75
3	—	—	—	0,82	0,75
4	—	—	—	—	0,75

Korelacije med ocenami posameznih ocenjevalcev in poprečno oceno vseh ocenjevalcev (26):

ocenjevalci	1	2	3	4	5
1	—	0,73	0,68	0,67	0,88
2	—	—	0,67	0,88	0,67
3	—	—	—	0,88	0,67
4	—	—	—	—	0,67

Korelacije kažejo solidno skladnost med ocenjevalci, kar pomeni, da so na ocene vplivali predvsem ocenjenec. Ne trdimo, da pri tem ni bil udeležen tudi subjektivni faktor, vendar je mogoče tega s primernim izobraževanjem še zmanjšati.

Še boljše pa se da eliminirati subjektivni faktor s povečanjem števila ocenjevalcev, kar je tudi pokazala naša raziskava. Izkazalo se je, da z večanjem števila ocenjevalcev raste koeficient zanesljivosti ocene, medtem ko z večanjem števila lastnosti, ki jih ocenjujemo pri posamezniku, na zanesljivost ocen prav nič ne vplivamo. Seve, da pri tem kaj hitro trčimo ob problem, ki je čisto praktične narave. Pogosto je pri

ocenjevanju delovne uspešnosti težko dobiti več ocenjevalcev, kajti ne moremo zavreči osnovnega pogoja, da ocenjuje lahko samo tisti, ki delavce dobro pozna.

Ob robu raziskave

Tako v obratih kot na kadrovskem sektorju, kjer smo proučevali zanesljivost ocenjevanja delovne uspešnosti, smo opazili rahel dvom, ki so ga izražali delavci glede resnične uveljavitve osebne ocene v sistem nagrajevanja. Nezaupljivi so bili predvsem starejši delavci (kar se povsem sklada z literaturo), ki so tudi vedeli povedati, da so »tako« ocenjevanje v tovarni že imeli, pa se ni obneslo. Že mogoče, da so poskušali pri plačevanju delavcev uveljaviti pridnost, vestnost, zavest itd., ne pa šteli samo število opravljenih ur, toda ne verjamemo, da so se dovolj dosledno lotili dela. Če so ocenjevali pred približno 15 leti, zagotovo niso leto dni prej preučevali zanesljivosti tovrstnega ocenjevanja. Se posebno pa lahko dvomimo v takratno ocenjevanje zato, ker je bilo v tistem času zelo moderno pisati karakteristike, pri katerih subjektivnosti ne manjka.

Vsem, ki dvomijo v možnost uveljavitve osebne ocene pri nagrajevanju v upravnih službah, želimo povedati, da je v tem času naš samo-upravni sistem močno napredoval, zato takratnih napak zdaj ne bomo ponovili. V Zvezarni manjka delavcev in če bomo hoteli izpolniti zastavljene programe, bomo morali že zaposleni delavci več narediti. Toda tisti, ki bo več delal, mora tudi več zaslužiti. Torej ne želimo linearno povečavati plač, am-

pak jih bomo povečali samo tistim, ki bodo učinkovitejši. Da bomo to zmogli oceniti, nam kažejo dosedanja raziskovanja v upravnih službah. Menimo, da bomo znali zavreči in razgaliti vse neopravičene kritike na račun osebne ocene, zato bomo z njo v upravnih službah, še posebno, če boste pomagali, prav gotovo uspeli.

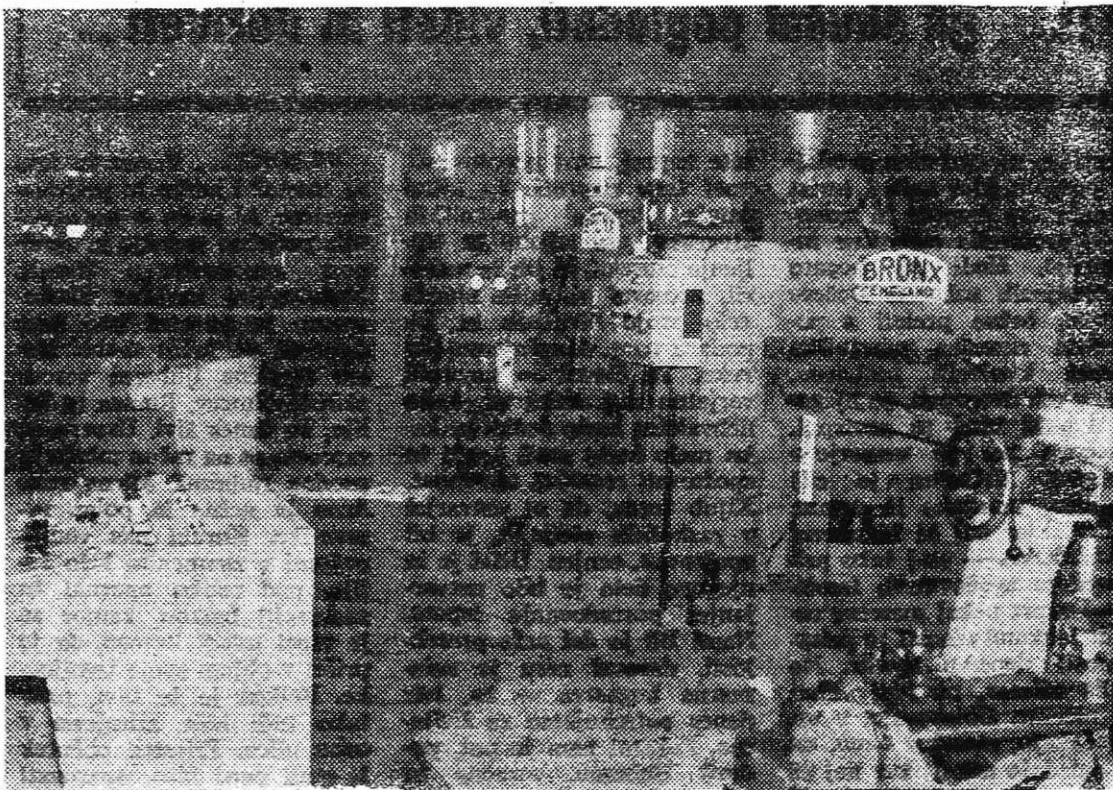
Sklepne misli

Medtem, ko smo se že odločili, da po obratih v nov sistem nagrajevanja osebne ocene ne bomo vključili, ker je ta preveč odvisna od ocenjevalcev in premalo od ocenjenec, nam rezultati, ki smo jih dobili na kadrovskem sektorju, potrjujejo njeno vrednost. Prav zaradi tega bomo raziskavo razširili tudi na ostale sektorje. Spoznatni želimo eventualne posebnosti sektorjev oz. ugotoviti zanesljivostne koeficiente ocenjevanja po sektorjih.

Se pred uveljavitvijo ocene delovne uspešnosti v upravnih službah pa moramo po sektorjih poenotiti kriterije za dodeljevanje stimulacijskega dodatka za strokovnjake. V nasprotnem primeru bomo cca 6 % plače delili po eksaktnejših merilih kot ostalih 20 %, s čimer lahko porušimo še tako zanesljivo in objektivno ocenjevanje.

Na koncu želimo pohvaliti vodstva treh obratov, ki so pri ocenjevanju svojih delovodij dosegla visoke koeficiente zanesljivosti. Če bi tudi v ostalih obratih dobili tolikšno skladnost med ocenjevalci, bi oceno delovne uspešnosti lahko uvedli v vsej Zvezarni. Ti trije izstopajoči obrati so: valjarna Bela, plavž in jeklovlek.

Janez Tušar

Novi Bronx škarje v valjarni Bela

IVAN JAN

Pred 30-letnico kokrškega odreda

(Nadalj. s prejšnje številke)

Na tem predelu so domobranske postojanke imele na jesen 1944 že tak vpliv — njihovo središče je bilo v Cerkljah in Šenčurju — da je prebivalstvo že v večji meri sodelovalo z domobranci. Pri tem tudi otroci niso bili izjeme. Na tem območju je bilo za preostale in redke terenske delavce ter za II. bataljon kokrškega odreda, ki se je največ zadrževal pod Krvavcem, proti koncu 1944. leta zelo težko. Tisti del zagrizenih domobrancev, ki so si dotlej z zločini umazali roke, so pogosto in v majhnih skupinah postavljali zasede, preganjali in uničevali aktiviste OF ter nenadoma udarjali na partizanska taborišča in na zatočišča političnih delavcev. Kazalo je, kot da se v tem času glavnina domobranstva zbira prav pod Krvavcem in v Kranju.

Sredj septembra 1944 je bil II. bataljon kokrškega odreda spet na tem terenu. Tedaj je taboril blizu Možjance pod Krvavcem.

Da bi tudi tu domobranci začutili partizansko udarno pest, se je II. bataljon odločil za naglo in skrbno ter tajno pripravljano akcijo. Na ne-

deljo 24. septembra so namreč prišli na žegnanje v Olševke domobranci, o čemer je zvedel II. bataljon. Ta je pripravil skupino 25 borcev, ki so dobro oboroženi odšli v dolino še pred dnem, da bi na skrivaj poiskali primerne položaje.

Domobranci naj bi prišli na Olševke iz Voklega in Cerkelj, ki nista oddaljena. Ti kraji leže tik pod Krvavcem, kamor so domobranci iz tamkajšnjih postojank skoraj vsak dan odhajali zasledovat partizanske enote. Tako so že v veliki meri dosegli določeno demoralizacijo, ki je delovala predvsem na mobilizirane novince. Med prebivalstvom pa so pridobili številne ljudi za vohunjenje in za sodelovanje z njimi. Tako je bilo vsako partizansko taborišče kmalu izdano. Zato je II. bataljon moral tam pogosto menjati taborišča. Okoliščine so to enoto prisilile, da je delovala in se obnašala kakor bi bila tu šele začetki partizanstva. Čeravno je v tem času morala med okupatorskim vojaštvom že upadala, je vojaška in propagandna moč domobrancev naraščala. Zato je bilo treba čimprej poiskati možnost, da bi do-

mobranske enote doživele kak občutnejši udarec. To naj bi se zgodilo na žegnanju v Olševku. Skupina II. bataljona je še za noči obkrožila del te vasi in se dobro skrila na njenem robu.

Ko so se dopoldne domobranci res pokazali, so jih partizani napadli. Toda pravega uspeha ni bilo. Sicer je bilo nekaj domobrancev zadetih, vendar pa so se drugi kazali, kot da so že seznanjeni s prisotnostjo partizanov. Zaradi boljših uspehov je potem partizanski oddelek iskal nove položaje.

Med tem premikanjem pa so bili napadeni s hrbtne strani in z boka. Domobranci so nanje udarili tako, da so se komaj še prebili in umaknili v gozdove na Možjanci.

Potem ko je domobranci prišla pomoč še z Brnika, so namreč hoteli odrezati pot in zapreti umik pod Krvavcem. Tako so se partizani II. bataljona umaknili zadnji trenutek. To skupino je vodil hrabri bataljonski poveljnik Stane Dobro-Karlo, sodeloval pa je tudi namestnik odrednega komandanta Jože Rebolj-Planinc. Ta je bil poslan tja iz odrednega štaba zaradi pomoči in pa zato, da na kraju samem ugotovi, kakšne so razmere in kako delujejo domobranci.

O tem se je lahko prepričal že naslednje jutro. Ko se je komaj začelo svitati, je taborišče II. bataljona, ki je bilo med gostim smrečjem na Možjanci, dvignilo pokonci gosto streljanje. Domobranci so očitno zvedeli, kje je to taborišče in ga nenadoma napadli. Straža je napadalce, ki jih sicer ni bilo veliko, za-

držala le toliko, da kljub zgodnji jutranji uri, ko je še vse spalo, ni nihče padel.

Bataljon, ki je bil že vaju tako pogostih in nenadnih sunkov, je kljub gostemu obstreljevanju naglo razdrli šotore. Moštvo je uspelo rešiti opremo, potem pa je usekalo nazaj.

Zaradi negotovih okoliščin, se je premaknil na Stefanjo goro.

Ta bataljon, ki je bil daleč od ostalih enot odreda in je v teh okoliščinah moral prenašati velike napore pohodov in premikov, se je hotel malce odpočiti in nahraniti. Zato so se za nekaj časa naselili v hišah na Stefanji gori.

Čez dva dni po napadu na Možjanci, 26. septembra, so bili že navsezgodaj zjutraj spet napadeni od domobrancev. Zaradi varnosti je bil tisto jutro zajtrk kuhan še za teme, in prav ko ga je kuhar začel deliti, so domobranci napadli. To je bilo še večje presenečenje, kakor pred dvema dnevoma. To pot so domobranci kljub skrbno postavljenim stražam, prišli v vas neopaženo.

Po prvem presenečenju se je del bataljona takoj uprl s streljanjem, toda zaradi neugodnega terena se je hkrati umikal iz vasi. To pa ni bilo mogoče drugače, kakor prek čistine. Gozd se je začel šele nad vasjo. Na tem umiku sta padla dva tovariša, in sicer Rudolf Kozelj iz Zadrage pri Križah in Franc Grabec iz Smlednika, dva pa sta bila ranjena. Sovražnik je dobil tudi dve puški in nekaj municije. V tem napadu sta se zgubila tudi dva tovariša.

Taka in podobna srečanja z domobranci so bila na tem območju skoraj vsakodnevna. Bataljon in odred je lahko samo ugotavljal, da je precejšen del prebivalstva sodeloval z domobranci, kar je veljalo zlasti za tiste družine, ki so imele svojce v njihovih postojankah.

Nazoren primer plačanega izdajstva je bila vohunka Johana Jagodic. V teh dneh jo je v gozdu blizu Možjance odkril oddelek II. bataljona. V tej enoti sta bila še dva domačina kurirja, tedaj že redka partizana iz teh vasi. Ko ji je bilo dokazano kaj vse je zakrivila, kar je tudi priznala, je nazadnje še prostodušno pristavila: »Hodim po gozdu, kot da kaj nabiram, v resnici pa iščem sledove za partizani. Tu blizu je bil neki bunker. Odšla sem po fante v dolino in ti so gošarje potolkli... Od nečesa človek mora živeti.«

Ženska je bila res videti nekoliko omejene pameti, toda domobranci so se v boju proti partizanom posluževali različnih metod. Prav med ženskami so tudi v drugih krajih imeli veliko občo- valcev.

(Se nadaljuje)

Da ne bi bili ob stanovanjskih zgradbah sa- železnih hišah na Plavžu nasadili mince- rici. Te so se lepo razrasle in dajale lep- leto obreže in zemljo pognojili, da rdeči

Slavko Tarman:

Z majhim korakom sem stopil v Pariz, II. ga skušal pogledati, videti in doživeti...

Skratka, so ogromen prodajni prostor, kjer naivni turist kupuje vse mogoče in nemo- goče proizvode turistične in- dustrije. Hodi po bogato opremljenih sobanah Doževe palače, bežno preleti s po- gledom razsežna umetniška platna klasičnih mojstrov. Tu, v teh dvoranah, so njego- vi koraki hitri in nestrpnji. Njegova pot je usmerjena drugam. Neštetim je cilj majhna, umazana in temna celica, kjer naj bi bil slavn CASANOVA — vsaj tako pri- poveduje zgodovinsko izročilo — zaprt nekaj mesecev za- radi lahkotnosti in prir- ženosti »lepemu spolu«. Ne vidiš ničesar, pa tudi videti ni ničesar. Obiskovalci v vr- sti čakajo, strme v temo, da si ogledajo nekaj, kar naj bi burilo njihovo domišljijo. V svetlem in sončnem dnevu

hite naprej, novi negotovosti, novi temi naproti. Za njimi ostaja lepota umetniških stvaritev, vse tegobe in trp- ljenje človeka, ki jih je ustvaril, žrtvoval za njih morda celo svoje življenje in jih podaril nam, današnjemu člo- veku. Ta človek — umetnik verjetno niti slutil ni, kako nevhvaležni bodo dediči in ka- ko malo bodo znali ceniti in spoštovati resnično umetnost. Kljub temu, da ni ustvarjal v razkošnih ateljejih, je bil spoštovan, cenjen. Delal je in njegovo delo je bilo ustvar- janje, posredovanje lepote. Nam! Bil je del naše pretek- losti, daroval nam je neiz- merna bogastva — to, kar danes potrebujemo za življe- nje. Pokazal nam je pot, po- daril ljubezen, mračne in sončne dni, resnico, iskrenost in poštenost.

VERONA... Komu to ime ni znano? Ljubko in prijetno mestece, ki je do danes ohrani- lo prijetno vzdušje in tipič- nost renesančnega mesta. Nedosegljivi mojster Shake- speare je ponesel ime tega mesteca po vsem svetu. Me- sto tragične ljubezni veron- skih ljubimcev, Romea in Ju- lije, še danes živi. Uspeva in razcveta se na račun mlade in usodne ljubezni. Mirna reka Arno je nežna in polna ro- mantike. Koraki nas vodijo najprej v znamenito hišo Ju- lije, pod toliko opevani in znameniti balkon, kamor se je vzpel mladi Romeo, da je prišel v objem svoje izvoljen- ke. Balkon je še tam, prav tako tudi hiša, stisnjena v ozko ulico. Prijeten občutek je stati pred hišo, opazovati osivele zidove ali pa se spre- hajati s pogledom po prepro-

sti sobi mlade Julije. Ne- hote postaneš zamišljen, da, morda za trenutek celo ro- mantičen. Misli se sprostijo in domišljija obuja čudovito pravljico neizljubljene ljubez- ni. Enkratna je, neponovljiva in skorajda nemogoče si jo je zamisliti v današnjem času tako čisto, iskreno, predano. Majhen trg pred hišo Capu- letov je vedno dobro obiskan. Srečavali smo mlade turiste iz Nemčije, Danske, Norve- ške, Francije, Anglije, Šved- ske, Amerike pa celo iz daljne Japonske. Nabralo se je kup ljudi in promet v uličici je domala zastal. Danes, ko vsi počasi zginevamo, izgorevamo v nevzdržnem tempu 20. sto- letja, nevarno in neopazno — nam je že beseda »ljubezen« tuja in ljubiti, čisto in pošte- no, ne zmoremo več. Vsaj ideale bi morali ljubiti. Že sama beseda »ljubim« nam gre danes le stežka iz ust. Primer iz Verone potrjuje, da je ljubezen živo utripanje, neprestano gibanje, razmiš- ljanje, opazovanje in spreje- manje lepote na vsakem ko- raku. V grobnici nesrečne Ju- lide sem opazoval nekakšno odsotnost in zamišljenost teh mladih turistov. Izraz teh mladih ljudi je dajal slutiti,

da je prisotnost Julije in Ro- mea v današnjem času še ka- ko živa. Kako podobni so bili svojima daljnima predniko- ma. Nema govorica Julije in Romea ne govori o namišlje- nem svetu in življenju. Ona- dva nam v tej nemi obtožbi govorita o človeku, o njegovi strastni privrženosti idealom, o njegovem vsakdanjem iska- nju resnice, ljubezni in miru. Govorita o umiranju in po- novnem rojstvu človeka... Za trenutek prislunimo tem glasovom, tej nemi govorici. Približali se bomo zopet člo- veku in prišli do spoznanja, da morajo biti vse iskrene, poštene in napredne misli, vse skrbi in naporu usmerjeni predvsem k človeku in za človeka. Za nas in za njega, ki se je danes komaj rodil in je postal — človek. Tudi

vse
te ter
kega
ržiča.
Za l
prišču
Gov
rupe c
ed d
upan.
Pose
obili
or oc
pose

V o
B NO
o pad
mo i
o žrte
ozivar
oboto,
ohoda

Obči
borv
voz
obus
bo u
prami
oz bre

ON je k
vi sneva
zasloči -
s teklos
čas mu
umost, ž
Vno s
je močneg
du STEL
na mesto
giba ve
Nakem
ješ bogat
živ seden
bolj pred
obisvalcu.
na eno in
od RONI
Paka n
kilotre i
obeltrane
neskčni k
polj Nama
odli urej
veča na l

Odbor kokrškega odreda vabi

vse borce kokrškega odreda in vse aktiviste Goreñje ter ostalo prebivalstvo na proslavo 30-letnice kokrškega odreda, ki bo združena z občinskim praznikom Tržača.

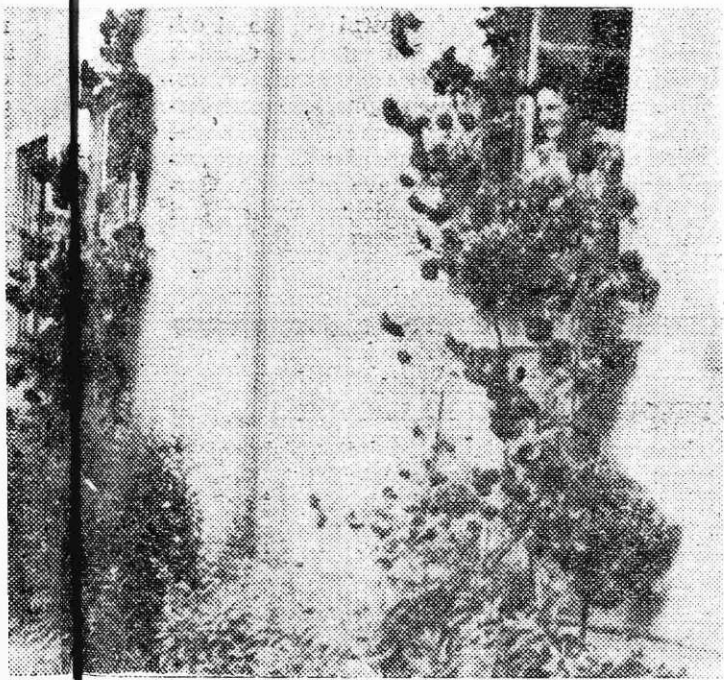
Za borce odreda je zbor ob 9. uri na nogometnem igrišču v Tržiču, začetek proslave pa ob 10. uri.

Govoril bo Vinko Hafner, nekdanji politkomisar I. rupe odredov, nato bo bogat kulturni spored, ko bosta s drugimi nastopala tudi Ladko Korošec in Jože Špan.

Posebnih vabil ne bo, ker pa bodo borci odreda dobili tudi brošure s kratko kroniko odreda in bo vsak odreda služil zbiranju podatkov, so borci vabljeni posebej.

V okviru proslave 30-letnice odreda organizira KO NOV Žirovnica obisk vseh spominskih obeležij, kjer bodo padli borci, člani kokrškega odreda. Ob tej priliki bodo položili tudi venec in tolmačili zakaj in kako je prišlo do žrtev. Ker bo ta obhod organiziran z mopedi, bomo vse tiste, ki mopede imajo, da se zberejo v soboto, 5. 8., ob 16. uri na Rodinah, kjer bo začetek obhoda.

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice obvešča, da bo vsa borca kokrškega odreda v nedeljo, 6. avgusta, za avtovoz v Tržič organiziran poseben avtobus. Odhod avtobusa je ob 7.30 izpred bolnice Jesenice. Avtobus bo ustavljal na vseh rednih postajah skozi vasi (pod grami) do Begunj. Za borce kokrškega odreda je prevoz brezplačen.

Na zgradbi samogoli zidovi, je pred nekaj leti Jože Mülner obiskal in raziskoval. Sadike je dobil na Rafutu pri Novi Gorici. Lep videz tamkajšnjemu okolju. Imenovani jih vsako leto, da rdeči cvetovi večji in lepši.

ON je komaj zagledal prvi stene in si je v strahu zastopil — naj bo prevzet s preteklostjo, ponosen na čas, mu je podaril lepoto, umest, življenje in mir... Vemo sonce ozarja obzidje močnega veronskega gradu STEL VECCHIO. Verona mesto kot nešteto drugih, vendarle drugačno. Na kakem koraku se srečuješ bogato preteklostjo in živahno sedanjost stopa vse bolj pred oči današnjemu obiskovalcu. Se zadnji pogled na to in poslavljamo se od VERONE.

Pa na nižina... Vozimo kilometre in kilometre, na obeliskih nas spremljajo neskončni kompleksi riževih polj. Namakalni sistemi so odlično urejeni, riž pa sejejo večkrat letno.

Mimo MILANA drvimmo do AOSTE, kamor prispemo v jutranjih urah. Kratke postanke za razgibanje okončin in ogled mestnih znamenitosti. Starodavno mesto z mrežo rimskih ulic. Mestna katedrala je iz 15. stol. z romansko zasnovano in gotško notranjostjo. Vhod v mesto zapira AUGUSTOV SLAVOLOK in je eden najstarejših slavolokov te vrste. Vsako zanimivo mesto tece človeka pritegne, ga navduši. Čeprav je zanimivo, ostaja le prijeten vtis, ki blebdi, blebdi. So pa tudi drugi kraji, ki jih človek nikoli ne pozabi. Srečanja z novim krajem ne pozabiš nikoli, kot bi ga obiskal včeraj. In želiš se vrniti nazaj.

Severozahodna Italija je zanimiva in lepa.

17

»Nisem verjel. Potem pa sem na cesti nad Sočo že zagledal karabinjerje, ki so med potjo zgrabili Andreja in ga peljali uklenjenega. Več nisem videl. Pohitel sem k Žefu.« Janko zadržuje solze. Ko bi Andreja karabinjerji ne poznali in ko bi bil Andrej doma, bi bil zdaj tudi on tu. Le zakaj se je moral prav tedaj vračati domov? Ko bi prišel malo prej ali pa se malo dalj zadržal v Kobaridu, pri svojem soimenjaku Andreju Manfredu, bi ne padel karabinjerjem naravnost v roke.

»To je usoda. Mi smo svojo nalogo na tej strani opravili,« pravi čez čas Peter.

»A kaj bomo počeli tam?« skrbi Filipa.

»Ne skrbi! Svoje ljudi imamo tam. Poskrbeli bodo za nas. Obmejni policijski komisar je naš rojak in naš človek. Njegova beseda pa je v obmejnih krajih med Triglavom in Karavankami že ukaz. Lahko bomo našli dober kruh v tovarni ali kje drugje.«

»V tovarni?« Filipu niso všeč Petrove napovedi.

»Ali kje drugje, sem rekel,« ponovi Peter.

»A kdo mi bo povrnil škodo, ki mi jo je povzročil ta beg. Pri ljudeh imam za celo majhno premoženje denarja. Kako naj jih zdaj izterjam. Povejte mi, kako? Ob vse so me spravili. Prav ob vse! In zdaj si najbrž že od veselja manejo roke, če so že zvedeli, kakšna nesreča me je doletela. Samo neznanost malenkost sem lahko vzel s seboj, samo denar, ki sem ga imel doma. To pa je premalo, da bi lahko na oni strani začel na svoje. Petnajst let sem štedil! Celih petnajst let! Vojna me je osiromašila in le s težavo sem v minulih devetih letih nadomestil izgubo, ki sem jo imel zaradi ničvrednega avstrijskega denarja. In hiša je tudi nekaj vredna, a še več, kar je v hiši! In zdaj mi bodo

»Kaj ti veš? Premlad si še!«

Sicer pa, kakor sem že rekel: zvedeli bomo! Kdorkoli je kriv, bo izdajstvo plačal z življenjem! Še so naši na delu!« bi Peter rad prekinil ta pogovor, a se mu ne posreči. Filip ne more sprejeti Petrovih besed kot rešitev.

»Kaj to pomaga meni? Jaz sem ob vse! Izdajalčeva smrt mi imetja ne bo vrnila. Ne imetja ne doma. Pa tudi škode ne!«

»O tvoji škodi bomo govorili na oni strani! Zdaj smo še tu! In do meje, če se hočemo prebiti varno, je še dolga pot!«

»To se pravi, da je sploh vprašanje, če bomo prišli tja čez,« se Filip še bolj plaho zgrbi.

»Seveda, a prišli bomo!« pravi Peter, ki pozna v triglavskem gorovju sleherni stezo, med njimi tudi take, na katere še ni stopila karabinjerska, financarska, graničarska ali kaka druga italijanska noga. Pa tudi, ko bi si kdo upal za njimi, bi prej zdrsnil navzdol, kakor jih dosege, zakaj te gore so naše in bi se sleherni zasledovalec znašel v prepadu, kakor da ga je tja poslal Zlatorog.

Tako pravi Peter in jih opogumlja. Žef in Janko mu zaupata. Žefu se Peter še vedno zdi podoben svetopisemskemu Mojzesu. Samo Filip se drži klavrno. Toda tudi zanj ima Peter tolažbo, ko mu reče, da mu bodo skušali vso škodo povrniti tovariši na oni strani meje iz fonda, ki ga zbirajo za tigrovsko delovanje na Primorskem.

»V ta fond bom verjel šele, ko bom imel v rokah denar,« zagodrnja Filip.

Najbrž bo res, kar so doma govorili o Filipu, da kuje denar ne samo z oderuskim posojanjem, marveč tudi s svojim sodelovanjem v tigrovski organizaciji, njegovo sodelovanje pa se je brzkone omejevalo samo na posojanje denarja.

Tako razmišlja Žef in se umakne k vhodu. Megleno morje nad nižinami barva zarja, kakor da se

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

vse to vzeli Italijani,« toži Filip o izgubljenem bogastvu, kakor bi že obžaloval, ker je bil tigrovec.

»O tvojih izgubah se bomo pogovorili pri obmejnem policijskem komisarju.«

»Pri komisarju, pri komisarju? A kaj mi bo to pomagalo? Škode mi ne more nihče povrniti!«

»Vse prav gotovo ne? A nekaj boš prav gotovo dobil!«

»Nekaj, nekaj? A kaj je nekaj proti več kakor sto tisoč liram, ki mi jih dolgujejo ljudje?«

»Sto tisoč liram? Ne pretiravaš?«

»Ne pretiram! Sto štiriindvajset tisoč pestoštinitpetdeset lir! In to brez obresti, ki mi jih dolgujejo! O Jezus, ali si sploh lahko misliš, koliko denarja je to! Lahko bi živel kakor velik gospod v Rimu. Lahko bi hodil letovat v bogataška letovišča, a sem samo stiskal, stiskal sleherni liro, vlagal denar za potrebe našega društva...«

»To boš dobil povrnjeno do zadnje lire!«

»A drugo? Kdo mi bo povrnil drugo? Stavim glavo, da mi je to nesrečo skuhal kak nehvaležni dolžnik, kakšen Skalninar, ki sem ga pred kratkim tožil, ker mi ni redno vračal obrokov in mu je grozil boben.«

»Skalninar? Nemogoče! Potem bi iskali samo tebe! In Skalninar je naposled naš človek!«

»Saj to je tisto! On je vedel za nas!«

»Vseeno ne verjamem.«

»Jaz pa! Ko je dobil pismo s sodišča, mi je grozil, da me bo ubil! A ko bi me ubil, bi ubili tudi njega! Tako pa se me je znebil na najlažji način.« To se zdi za hip verjetno tudi Petru.

»Torej je tvoj denar kriv? Torej smo zaradi obračuna med teboj in Skalnikarjem zdaj tu?« se zamisli Peter.

»Moj denar ni ničesar kriv! Skalnikarjev falot...«

»Ne, ne! Ne verjamem! Ne morem verjeti!« zavrže Peter svoj sum na Skalnikarja. Predobro pozna tega revnega, a zavednega človeka.

»Tudi jaz ne verjamem,« pravi Žef, saj je bil Skalninar očetov prijatelj in je obubožal šele, ko so mu Italijani požgali in ga izropali. Toda Filip ga ježno ožine.

med zalivi gorskih velikanov preliva samo Zlatorogovo zlato, o katerem mu je davno nekoč pripovedovala mama.

Bogve kdaj bo smél zopet tja dol v rojstno vas. Morda bo moral preteči mnogo mnogo let, ko bo smel stopiti na domača tla. Prej bo moral svet popraviti krivico, storjeno po koncu vojne Slovincem.

»A kdaj bo to?«

Žefa se loteti v otožnost. Iz meglenega morja pod njim se nosi jol zvonov. Tudi domači je med njimi. Mama zdaj molí, angelsko čaščenje, in moli, da bi se jim beg čez mejo posrečil, moli da bi Žef našel v deželi onstran skalnih gora, ki gore v zarji kakor ogromni kresovi, zadovoljstvo in srečo.

To bo našel. O tem Žef ne dvomi.

»A kaj bo z mamó?«

Žefova otožnost bi postala še globlja in morda celo nevarna, ko bi ne stopil tedaj iz kaverne Peter.

»Gremo!« pravi in že stopi prvi na nevarno kozjo stezo, ki vodi na zlošno vijugasto pot.

Žef pa čez čas opazi, da se megleno morje pod njimi redči in usiha. Še preden so na mestu, kjer se pot prelomi na ono stran v smeri proti Krnskemu jezercu, je morje megle popolnoma skopnelo, skozi temnomodro temo pa sijajo iz doline luči.

Za trenutek se kolonica ustavi in se zagleda v temo navzdol.

»Zbogom, dom! Zbogom, mama!« zašepeta Žef.

Potem Peter zahteva opreznost in tišino...

Od tu se pot spušča z več kakor dva tisoč metrov višine navzdol proti planinskim pašnikom in k jezercu, o katerem je Žef že v otroških letih slišal od mame, da je tako globoko, da mu ne more nihče izmeriti dna. Morda se bodo ustavili pri pastirskih kočah in dobili kaj za pod zob. Pastirji so dobri ljudje in zanesljivi. Nikomur jih ne bodo izdali.

Morda bo Peter potrkal? Pastirji bi jim prav gotovo ponudili vsaj malo mleka, če že drugega ne.

Toda Peter se koči izogne že od daleč. Noče, da bi jih zavohali psi in začeli lajati. Lajanje bi prav gotovo opozorilo italijanske posadke v obmejnem predelu med Krnom in Bogatinom.

Za praznik delovna in slavnostna seja

Ob letošnjem občinskem prazniku je bila v soboto, 29. 7. dopoldne v gledališču Tone Čufar na Jesenicah najprej delovna, nato pa še slavnostna seja skupščine občine Jesenice.

Na delovni seji so odborniki največ časa razpravljali o programu izgradnje žičnic in ureditve smučišč v Gornjesavski dolini. Odborniki so z manjšimi dopolnitvami potrdili program, ki ga je zelo dobro pripravilo projektivno podjetje Emona — projek iz Ljubljane, na seji pa ga je tolmачil inž. Lapajne.

Program obsega več področjih, tako področje Rateč in Planice, osrednji del od Podkorena do Martuljka s sistemom vršičkih žičnic in pa področje Mojstrane. Kranjska gora je že toliko znano zimsko turistično središče, da je nujno potrebno smotrno urediti sistem žičnic, kar imajo vsi znani centri v svetu. Le tako bomo tudi lahko izkoristili ugodno lego, saj ležijo vsa smučišča tik ob glavnih cestah, prednost pa je tudi v tem, da je kljub relativno nizki legi zanesljivo sneg že v decembru. Po programu naj bi v končni obliki na celotnem področju imeli 52 žičnic, od tega tri gondolske, 15 sedežnic, ostalo pa vlečnice. Zmogljivost vseh žičnic bi bila v eni uri okroglo 20.000 smučarjev in potni-

kov. Ob teh žičnicah naj bi uredili 64 lažjih in težjih prog, skupno 80 km dolžine. Pomembno je tudi to, da bi bil celotni sistem od Rateč oziroma od tromeje do Martuljka povezan in tako bi smučar lahko z žičnicami in po določenih progah prispel od enega konca do drugega. V sistem pa bi se na tromeji lahko vključevali tudi smučarji z italijanske in avstrijske strani.

Na seji so manjše spremembe oziroma dopolnitve naredili v tem, da je treba območje Macenovca povezati s Planico, tako da bi predvideli žičnice tudi na vzhodni strani, opustili naj bi predvidene žičnice in smučišča na območju Mikulovca, dodali pa območje Črne gore v Mojstrani. Na seji je bilo tudi rečeno, da s tem, še niso izkoriščene vse možnosti ureditve smučišč v Gornjesavski dolini, saj so ostali še neobdelani tereni na pobočju Karavank in pa seveda območje Rožce in Španovega vrha.

Na seji so potrdili tudi odločbo, da je gradnja in ureditev žičnic in smučišč v Kranjski gori v splošnem in-

teresu, tako da ne bi imeli zemljiških težav pri urejanju smučišč, ki jih nameravajo še letos urediti. Z dnevnega reda pa so umaknili predlog o preimenovanju ulic na Jesenicah, in to zaradi nerazumevanja namena in ker je eden od odbornikov vztrajno zahteval, da dodajo še imenovanje dela Ilirske ulice, čeprav predloga še niso proučile ustrezne službe in svet.

Ob 10. uri pa se je začela slavnostna seja skupščine občine, na katero so poleg odbornikov povabili poslance, predstavnike občinskih skupščin Gorenjske, predstavnike družbenopolitičnih organizacij, društev in samoupravnih skupnosti, predsednike delavskih svetov in direktorje organizacij združenega dela ter odlikovance.

Potem ko so ponesli spominska venca k spomeniku na Jesenicah in Obranci, je uvodni nagovor imel predsednik skupščine France Zvan. V njem se je spomnil dogodkov pred 31 leti in rezultatov, ki nam jih je prinesla revolucija, zatem pa je govoril o nekaterih načrtih in prizadevanjih na področju gospodarstva naše občine.

Sledila je podelitev vrste odlikovanj in priznanj.

Predsednik republike je odlikoval naslednje naše občane:

Z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo: Jože Mahnič, Milorad Vuković in Gabrijel Petermelj.

Red dela s srebrnim vencem je dobil Alojz Rakoše, red za vojaške zasluge s srebrnimi meči Zvone Labura, Boris Manevski in Stanko Potočnik.

Medaljo za vojaške zasluge so dobili: Djodje Matič, Božidar Pančur in Vlado Stenovc. Red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem so dobili: Franc Mulej, Franc Stare, Ciril Svetina, Pavel Svetina in Ivan Tušar. Red za hrabrost so dobili: Ivanka Florjančič, Mirko Harej, Stanko Pulec, Leopold Šmid in Alojz Tišov. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo so dobili: Alojz Habič Venčeslav Justin, Janez Kern, Peter Prodnik, Gojko Radočaj, Vladimir Šemrov in Miroslav Šmid. Medaljo za hrabrost so dobili: Jože Erlih, Franc Perne, Stefan Heberle, Stanko Mežik, Ciril Plasim, Cveto Praprotnik, Ivan Smolej, Vladimir Sanca, Edvard Šifrer, Stanislav Torkar in Pavel Zupančič. Medaljo zaslug za narod pa so dobili: Mara Tomazin-Brišar, Jakob Burlik, Marjan Dornič, Milan Dornik, Pavel Eržen, Drago inž. Grobovšek, Jože Klinar, Miha Krajnik, Ana Mišič, Stanko Pintar, Berta Popovič, Ivo Popovič, Matija Pretnar, Aleš Pušavc, Vida Rev, Mirko Šmid, Ciril Soberle, Srečko Taler, Janez Tavčar,

Franc Vavpotič, Kristina Veihar, Pavla Zavelcina, Zdravko Zavelcina, Ivan Zupan, Vida Zupan, Edo Žagar in Alojzija Žvab.

Poleg tega so Bojanu Čebulju za 25-letno gledališko delo, Jožetu Gozvodu za 20-letno kulturno prosvetno delo, pesniku Mihiu Klinarju za 50. življenjski jubilej in literarno delo ter Svobodi na Javorniku za 50-letni delovni jubilej podelili letošnje Čufarjeve plakete.

Gregorčičevo plaketo namenjeno zaslužnim športnim delavcem, pa so dobili: Tone Zidan, Mitja Verovšek, Karel Frančeskin in nogometni klub Jesenice ob 60-letnici.

Na slavnostni seji so Ivanki Kozar podelili posebno priznanje skupščine za 10-letno uspešno delo na področju skrbstva, Stana Roman pa je dobil pohvalo glavnega štaba Slovenije za splošni ljudski odpor kot vodja protiletalske enote Železarne.

Naj še omenimo, da so na slavnostni seji potrdili tudi predlog kandidata za letošnjo Prešernovo nagrado, ki jo podeljujejo zaslužnim kulturnikom na Gorenjskem. Iz naše občine naj bi to nagrado dobil pesnik Miha Klinar.

Po slavnostni seji so si odborniki in gostje ogledali obrate Železarne na Beli, novo urejene prostore otroškega vrtca na Plavžu, obrat plastike na plavškem travniku ter zastavo o razvoju Gornjesavske doline v Kranjski gori.

T. L.

Uporabna spoznanja iz psihologije V.

Vpliv klimatskih pogojev na delavce

Človek je toplokrvno bitje s stalno telesno temperaturo, za katero skrbi natančen mehanizem: ob nizki temperaturi se vključijo reakcije za produkcijo telesne toplote in njeno ohranjanje, ob visoki temperaturi pa reakcije za ustavitev proizvodnje toplote in njeno oddajanje. Te reakcije se kažejo predvsem v drhtenju, povečanem znojenju, izgubi soli, pospešenem srčnem pulzu in dihanju, kar že samo po sebi neugodno deluje na človekovo delovno sposobnost in njegovo počutje.

KAKSNA KLIMA JE NAJBOLJ PRIJETNA

Na to vprašanje ni označenega odgovora. Najprej moramo povedati, da človekovo počutje ni odvisno le od temperature, ampak tudi vlažnosti zraka, od ventilacije (prepiha) ter od težavnosti dela. Isto temperaturo zraka bo delavec doživel bolj neugodno, čim večja bo vlažnost zraka, čim slabša bo ventilacija in čim večja bo fizična zahtevnost dela. Poleg tega človek iste klimatske pogoje v različnih letnih časih različno ocenjuje, saj se mu bo zdelo 10°C pozimi »kar toplo«, poleti pa »mrzlo«. Ugotovljeno je tudi, da so ženske nekoliko bolj občutljive na neugodne klimatske razmere.

Kljub vsemu so vendarle ugotovili približne okvire, v katerih je produktivnost najvišja in počutje najboljše. Temperatura mora biti prilagojena vrsti dela: pozimi naj znaša za lahko delo med 16 in 18°C, za težje telesno delo pa 13 do 16°C, medtem ko je treba poleti z ustrezno ventilacijo zmanjševati temperaturo. Relativna zračna vlaga naj ne bo manjša kot 30 do 35 % in ne večja kot

70 %, kajti višji odstotki že občutno preprečujejo potenje kot glavni »ventil«, skozi katerega človek oddaja odvečno toploto. Zelo neugodno počutje ob visoki vlažnosti zraka je že vsakdo izkusil ob soparnih dnevih.

Z ustrezno ventilacijo zmanjšujemo stopnjo vlažnosti zraka in obenem dosežemo primerno gibanje zraka (0,3 m/sek ali ob višjih temperaturah celo 1 do 2 m/sek), kar deluje ugodno na »slab« zrak, ki pa ni »slab« zato (kakor se običajno misli), ker se je z dihanjem večjega števila v zaprtem prostoru »porabil« ali »iztrošil«, ampak zato, ker človek v mirnem zraku težko oddaja višek svoje toplote.

KLIMATSKI POGOJI IN PRODUKTIVNOST

Zelo prepričljiv prikaz neugodnega delovanja klime na produktivnost so podali Vernon, Bedford in Warner, ko so ugotovili, da se produktivnost rudarjev ob povečanju vlažne temperature s 15°C na 28°C zmanjša kar za 41 %. T. Bedford je v valjarnah pločevine nameril, da sta si krivulji temperature in produkcije skozi vsa letna obdobja v precejšnjem razkoraku. — Dokazan je tudi vpliv slabega gibanja zraka na produktivnost. (O. F. Ranke).

Mraz deluje neugodno predvsem pri delih, ki zahtevajo precizne gibe prstov in rok (»otrdelost« in zmanjšana gibljivost).

Klimatski pogoji delujejo neugodno tudi na umsko delo, a ne v taki meri kot na telesno. To omenjamo zato, ker mnoga podjetja (tudi pri nas) povsem neupravičeno posvečajo več pozornosti in denarja za ureditev pogojev umskim delavcem, kakor onim iz proizvodnje.

Doslej smo govorili o klimatskih pogojih kot produktu tehnoloških procesov v proizvodnji. Vsi pa vemo, da na našo storilnost, zdravje in počutje delujejo tudi splošne, vsakodnevne vremenske razmere, o čemer je v Železarju že podrobno pisal dr. A. Rjazancev in se zato ob tem ne bomo mudili.

ZA VSE, KI IMAJO OPRAVKA Z DELOVNIMI MESTI NA VROČINI

Večkrat se slišijo izjave slučajnih obiskovalcev Železarne: »Na tej vročini pa ne bi zdržal.« Ob tem na vsak način pozabljajo, da je človek prilagodljiv in da se sčasoma privadi na večino pogojev v svojem življenju, ki so mu prvi hip videti nemogoči.

Začetniku na vročinskih delovnih mestih se dvigne telesna temperatura kar za 3°, pulz pa lahko doseže celo 250 utripov na minuto. Po nekaj dneh se stanje izboljšuje. Zanimivo je, da se »zna« začetnik na vročini slabše potiti (in s tem seveda tudi hladiti) kot star delavec, ki iznoji celo 20 do 40 % več potu kot začetnik. To pomeni, da je treba začetniku tudi manj pijače. Vendar pa za prilagojene delavce ni pravilno večkrat napočeno stališče, češ, najbolje je zaužiti čim manj tekočine. Z znojenjem izgubljena tekočina se namreč mora do neke mere nadoknaditi. Dr. J. Sušnik je v ravnski Železarni izmeril, da topilci na elektro peči izločijo 4 do 5 l znoja na dnino, porabijo pa 2 do 3 l tekočine.

Na koncu naj poudarim še praktično zelo pomemben pojav na vročinskih delovnih mestih: povečano izločanje potu in s tem soli oz. kloridov se odraža v doživljanju človeka, ki postane bolj razdražljiv, jezljiv in prepirljiv ter napadalen. Poleg tega so vračinska delovna mesta običajno zelo utrudljiva. V utrujenosti pa je človek bolj labilen, občutljiv in razdražljiv, navadno postane do okolja sovražno nastrojen, nagnjen k prepiru in sporu ter k impulzivnosti oz. nekontroliranemu obnašanju.

Zato se ne čudimo, če se mnogi delavci v Železarni (posebno v tafičnicah) vedejo zlovoljno in sovražno, večkrat tudi napadljivo oz. odklonilno do ukrepov in odločitev. Zavedati se moramo, da njihova »primitivnost« in omenjene negativne lastnosti potemtakem niso toliko rezultat tistega, kar so na delovno mesto že prinesli, ampak bolj rezultat tistega, kar jim daje sama težavnost delovnega mesta.

F Belčič, dipl. psih.

Kramljanje z bralci

K sliki, objavljeni v dokumentacijski rubriki sedme številke MZ-vestnika, do danes še nismo dobili nobenih pojasnil. Zgleda, da je posnetek narejen na področju, ki bralcem našega lista verjetno ni poznan. Medtem časom pa nas je tovariš Ferdo Bokal obvestil, da mu je znana slika, objavljena v dokumentacijski rubriki četrte številke MZ-vestnika, za katero prav tako še nismo dobili nobenega podatka.

Tovariš Bokal je povedal, da slika predstavlja svečanost Sokolov zbranih pod slavalokom pred staro dr. Kogojevo hišo poleg železniške postaje. To slavlje je bilo povezano z 10-letnico ustanovitve jeseniškega Sokola in z razvitjem prapora, dne 7. junija 1914. Tovariš Bokal hrani tudi spominsko značko izdano v počastitev tega praznika, ki predstavlja lep relief jeseniškega mesta s Karavanami v ozadju in z napisom ter točno letnico.

Za to pojasnilo se mu najlepše zahvaljujemo.

V to rubriko bi danes vključili še posebno področje, ki zanimala filozofsko fakulteto v Ljubljani oziroma krožek študentov, ki zbirajo podatke o partizanskem pesništvu. Na nas so se obrnili s prošnjo, da jim pomagamo odkriti avtorje nekaterih verzov in pesmi, nastalih v času NOB na našem področju odnosov na Gorenjskem, ki so bili objavljeni v razni partizanski literaturi, ki je izhajala v NOB ali pa tudi niso bili objavljeni in so se ohranili kot rokopis v nekaterih najdenih arhivih, ki jih hrani Inštitut za delavsko gibanje in Muzej revolucije v Ljubljani. Bralce naprošamo, če poznajo koga od nižje navedenih ilegalnih imen oziroma psevdonimov avtorjev pesmi, da nam le-to sporočijo v tehnični muzej železarne Jesenice, oddelek za delavsko gibanje in NOB.

Imena ali psevdonimi avtorjev za iskane pesmi:
Brona, Aleksandra, Tita, Rutica, Sanda — članica ZMS Jesenice, Slavko, Sonja iz Jesenic, Ljube — okrožni agitprop. Jesenice, Andrej, Lado, Zvonka, Breda — članica SPZZ, Žarko, Srečko, Božena.

Kako stare so pravzaprav Jesenice

V zadnjem nadaljevanju našega prispevka smo obravnavali vprašanja, ki so vsekakor v zvezi z nastankom Jesenic in z naseljevanjem Gornjesavske doline, tesno povezana in nas kot taka gotovo tudi zanimajo. Ob pomanjkanju pisanih virov iz tistih časov, ki jih zgodovina žal ni ohranila, smo nekako sprejeli tezo zgodovinarja prof. Hartmana, da Gornjesavska dolina pred prihodom Slovencev ni bila naseljena. Otipljivih tvarnih dokazov za spodbijanje te ugotovitve pa do danes še nimamo, saj še nismo odkrili sledov o kakršnikoli stalni na-

Muzejsko — zgodovinski vestnik

8 — AVGUST

selbini v naši dolini iz tistih časov. Vendar poleg skrivnostne Ajdne in prebivalcev, ki so jo naselili prav gotovo še pred prihodom Slovencev in ki gornje trditve prof. Hartmana delno spodbija, obstaja še nekaj dejstev, na katera se lahko upiramo, za dokazovanje, da je Gornjesavska dolina le morala biti naseljena še pred Slovenci, že spričo pomembne lege, ki jo ima in zaradi njene mnogo lažje prehodnosti kot pa so strme in visoke Karavanke.

Poleg tega je skoraj nemogoče, da bi se kontinuiteta naseljevanja prvotnih prebivalcev še v antični dobi, ki so iskali svoj življenjski prostor na Gorenjskem, končala v Mostah pri Žirovnici in zopet nadaljevala okoli današnjega Trbiža, in da v vsej tej nekaj stoletij trajajoči dobi nihče ne bi iskal prehoda iz antičnih naselbin v okolici Bleda do zgornje Kanalske doline s prehodom v Ziljsko dolino in dalje na Koroško.

Kljub tesni in za obdelovanje zemlje ne ravno najbolj primerni dolini, je le-ta nudila možnost za življenje, naseljevanje in predvsem za lažjo prehodno komunikacijsko zvezo Gorenjske s Furlanijo in Koroško. vsaj v naši eri, ko je bila trgovina že v razvoju in so bile prav te dežele že zaradi pridobivanja železa vsekakor pomembne.

Če povezujemo samo, zgodovinsko in po arheoloških najdbah dokazano langobardsko postojanko najdeno v sedanjem Kranju najkasneje iz 6. stoletja, to se pravi pred umikom v Italijo, kakor tudi langobardsko naselbino v Meglerjih »Meclarija« na sedanji avstrijsko-italijanski meji pri vstopu v Ziljsko dolino, je skoraj nemogoče, da ti dve glavni postojanki ne bi bili med seboj tesno povezani v gospodarskem in vojaško obrambnem pogledu. Ker pa se Langobardi niso ustavili že v Kranju, saj so verjetno zasedli vso ožjo Gorenjsko, ki je bila prvotno v posesti Rimljanov, to je Bled z okolico in radovljiško-žirovniško polje, so se Meclariji še znatno bolj približali. Tudi krajevna

imena, ki jih težko prevedemo v slovenski jezik kot Begunje, Rodine, Bled, Radovljica in tako dalje, kakor tudi imena Rateče, Meclarija na skrajnem delu Gornjesavske doline oziroma Kanalske doline nam dajo slutiti, da so bila naseljena še v predсловanski dobi.

Za vasi Rateče, Bela peč, Podkoren in tudi Kranjsko goro je znano, da niso bile naseljene iz jugovzhoda, pač pa iz severozahoda. To pomeni iz Ziljske doline skozi Trbiž proti Beli peči in Ratečam, ali pa morda prek Korenskega sedla v Podkoren in Kranjsko goro.

Za ime Rateče sem iskal v raznih virih pojanila, kako je sploh nastalo. Še najbolj logičen je zaključek domačina in dolgoletnega župnika v Ratečah Lavtežarja, ki je tolmačil, da je nastalo ime Rateče iz besede »raztečje«, kar bi pomenilo tudi razvodje. To tolmačenje je povsem logično, ni pa zgodovinsko potrjeno. Ko sem zbiral gradivo in snov za pisanje tega sestavka, mi je nehote prišlo v spomin ime langobardsko-furlanskega vojvode Ratschisa, ki je vladal v Furlaniji začetkom 8. stoletja. Langobardi o v bojih s Slovenci naseljenimi na Gorenjskem in Koroškem leta 625 izbojevali zmago in zasedli del slovenske dežele za katerega si zgodovinarji še danes niso na jasnem, kje leži, vendar je povem očitno, da so takrat zasedli kraje, ki so bili preko sto let pod Furlansko vojvodino, to je okolica Trbiža do Meclarije v Ziljski dolini. Ta zasedena posest pa se je lahko širila tudi proti Beli peči in Ratečam. Kdo ve? Morda so Rateče dobile ime po navedenem vojvodi Ratschisu, iz česar je nastalo nemško ime Ratschah, kar je zelo podobno, koren pa je isti, saj vemo, da so bili Langobardi Germani. Ime Ratschah pa se je kasneje prevedlo na slovenske Rateče. Pri tem pa lahko omenimo tudi gorski greben ali vršac v neposredni bližini Rateč na avstrijski strani, ki se imenuje Ratschze. Da je temu tako seveda ne moremo trditi, to so le domneve, zgodovinarji in jezikoslovci pa bodo izrekli še svoje mnenje.

Kdaj so bili ti predeli Gornjesavske doline naseljeni in po katerih ljudstvih je seveda vprašanje, ki ga bo treba razvozlati in dokazati kar dandanes ni povsem nemogoče. Presenetljivo je namreč dejstvo, bolj rečeno odkritje zadnjega časa, da stara podružnična cerkev sv. Tomaža v Ratečah ni prvotna, zgradba posvečena temu namenu, ki je stala na tem mestu. Dasiravno že obstoječo cerkev uvrščajo v eno najstarejših cerkva na našem področju. Strokovnjaki Zavoda za spomeniško varstvo v Kranju so pri restavracijskih delih v tej cerkvi postali pozorni na ostanke starega zidu, ki da slutiti, da so ostanki temeljev prvotne in opuščene oziroma porušene zgradbe. O tej najdbi so obvestili izvedenca arheologa in kustosa pri Gorenjskem muzeju Kranj Andreja Valiča, ki si je to zidovje temeljito ogledal in na podlagi prvih ocen izjavil, da so to lahko temelji starega svetišča ali templja še iz predzgodovinske dobe, to se pravi, še iz časa pred našim štetjem, ko so tu živeli še poganski Noričani. Predvidena arheološka izkopavanja, ki so v načrtu in se bodo začela takoj, ko bodo izposlovali ustrezna dovoljenja, nam bodo prav gotovo odkrila tajno o prvotnih naseljencih in prebivalcih, ki so naselili Rateče in okolico in zgradili domnevni tempelj. Metode arheologov novejših dob, kakor tudi znanje in pripomočki so namreč že tako izpopolnjeni, da je lahko oceniti kakršnokoli najdbo ali ostanke antičnih zgradb presenetljivo natančno. Zatorej lahko pričakujemo, da bomo tudi na gornja vprašanja, ki smo jih načeli, v doglednem času dobili odgovor.

Če pa se povrnemo k nastanku oziroma naselitvi ožje jeseniške doline pa moramo žal ugotoviti,

(Nadaljevanje na 12. strani)

Gornja slika nam predstavlja pogled na del starih Jesenic, nekako v letih 1900 do 1904. Na sliki je v ospredju dobro vidna še obstoječa Dolinarjeva hiša, ki je bila zgrajena nekako ob prelomnici stoletja, medtem ko nižje stoječega hotela Triglav, ki so ga pričeli graditi, v tem času še ni na sliki. Severozahodno od Dolinarjeve hiše se je širilo v sestavku navedeno področje, ki je ohranilo ledinsko ime »Na Zalaha«, bivši Rožmanov travnik. Skrajna desna zgradba zgrajena v starem kmečkem stilu še z leseno streho pa predstavlja Plahutarjevo hišo, ki je bila kasneje preurejena v znano gostilno pri Hauptmanu in kjer de

el Korotan.

(Nadaljevanje z 11. strani)

viti, da virov in podatkov o naselitvi Jesenic in Koroške Bele ni zaslediti vse do 11. stoletja. Ta velika vrzel v zgodovini nastanka našega mesta z okolico je dokaj nerazumljiva v primerjavi z ostalimi kraji in naselji tako na Gorenjskem kot na področju celotne Slovenije, ki so temeljiteje raziskani in se njih imena pojavljajo v raznih aktih in spisih že zelo zgodaj. Očitno je, da se do danes še noben kronist niti zgodovinar ni poglobljal s samim nastankom in razvojem ožje jeseniške doline, kar je vsekakor velika škoda. Pisu in zgodovinarju, ki se bo tega dela lotil, potrebno bi vsekakor bilo, da se ta zgodovina opiše, pa bo delo zelo oteženo.

Težko verjetno je, da obstajajo kje kakšni zapisi o Jesenicah še izpred 11. stoletja, zato se bomo morali zgolj naslanjati na eventuelne najdbe stvarnih dokazov, v kolikor bo prišlo do načrtnejših izkopavanj in raziskovanj tega področja.

Stari Jeseničani imajo po ustnem izročilu ohranjeno značilno ledinsko ime za področje, ki se je še pred nedavnim nahajalo v ožjem delu Jesenic in sicer »na Žalah«. Žale pomenijo v staroslovenskem jeziku prav toliko kot grobišče ali pokopališče. Že dejstvo, da se je to ledinsko ime ohranilo med Jeseničani do današnjih dni in to po ustnem izročilu, da sklepajo, da je moralo tukaj na tem kraju, kjer danes stoji carinarnica in na vmesnem prostoru med delavnicami avtoservisa, nekoč biti pokopališče. Morda prvotno pokopališče prvih naseljencev na Jesenicah — po vsej verjetnosti starih Slovencev. Ta prostor, ki sem ga opisal, je bil svoje čase v posesti jeseniškega gostilničarja in župana Rožmana. Pravili so mu Rožmanov travnik, ki ga danes seveda ni več. Ko so v tridesetih letih 20. stoletja kopali temelje za gradnjo jeseniške carinarnice, so, tako sem zvedel iz ustnih virov, takratni gradbeni delavci naleteli na človeška okostja.

Po izjavi hčerke takratnega gradbenega delavca pri teh delih Podpacove lahko navedem, kar mi je v zvezi s tem povedala, da se namreč še dobro spominja, ko je oče doma pripovedoval, da so odkopali na tem mestu človeške kosti, ki so bile še razmeroma dobro ohranjene. Koliko skeletov so odkrili pri teh delih oziroma kakšen obseg je imelo takratno pokopališče oziroma grobišča žal ni znano. To zahteva posebno raziskavo, kajti težko je namreč verjeti, da so v teh najdbah v tistem času obvestili arheologe in izvedence takratne banovinske uprave v Ljubljani. Baje so le-te najdbe prekopali na jeseniško pokopališče, vendar moramo stvar še prej raziskati, preden bomo lahko kaj bolj konkretnega o tem pisali.

Tudi o tej najdbi in o nastanku samega grobišča bomo lahko dobili odgovor tako glede nastanka, kakor tudi glede pokopanih le s pomočjo arheoloških raziskovanj.

T. S.

(Nadaljevanje sledi)

Koledar pomembnejših dogodkov za julij

1. avgusta 1941 je bila v zgodnjih jutranjih urah na Obranci prva oborožena bitka med partizani in Nemci. V tej neenaki borbi sta padla jeseniška prvoborca Ferdo Koren in Viktor Arzenšek.

Pripravljalna dela za nove in obnovo starih tirnih kapacitet

1. avgusta 1959 je bilo v okviru praznovanja 90-letnice železarne Jesenice in občinskega praznika svečano otvorjen tehnični muzej železarne Jesenice.

3. avgusta 1937 je umrl jeseniški zdravnik dr. Frančišek Kogoj. Dr. Frančišek Kogoj je bil za časa svojega življenja pomemben javni in politični delavec na Jesenicah. Poleg številnih funkcij, ki jih je opravljal, je bil nekaj mandatnih dob župan Jesenic in v letu 1918-19 organizator narodne straže na Jesenicah.

4. avgusta 1933 je gostoval na Jesenicah mladinski pevski zbor iz Trbovelj znani »Trboveljski slavčki«, ki je kakor drugod razgibal tudi jeseniško publiko.

6. avgusta 1933 je imelo SK Bratstvo Jesenice svoj tretji športni dan že na novo zgrajenem športnem igrišču Podmežakljo.

7. avgusta 1941 so bili ustreljeni v Dragi štirje talci, med katerimi je bil ustreljen tudi prvi Jeseničan Ivan Finžgar po poklicu zidar iz Javornika.

8. avgusta 1926 se je v Gornjesavski dolini razbesnelo strahotno neurje, ki je povzročilo veliko razdejanje zaradi naraslih voda. Zanimivo pri tem je, da je razbeneli potok Bela izkopal iz zemlje mlinsko kolo z ostanki mlina, ki ga je leta 1789 zasul zemeljski usad.

10. avgusta-1936 so stopili v stavko gradbeni delavci zaposleni na Jesenicah. To prvo stavko stavbincev so s pomočjo številnih stavkokazov vrtnjemerjske šole iz Ljubljane ob sodelovanju s ponih od strani ZZD Jesenice zlomili gojenci žandarlijo.

10. avgusta 1940 je bilo odigrano na odprtem letnem gledališču Podmežakljo odrsko delo domačina Franca Klinarja Plavž. Avtor in režiser pokojni Klinar je v tej igri prikazal življenje jeseniških fužinarjev in železarjev v davnih časih.

11. avgusta 1900 je okrajni šolski svet intervinski pri oblasteh glede gradnje novega šolskega poslopja na Jesenicah. Takratna jeseniška enorazrednica je gostovala v znani Rajmontovi hiši (pred leti porušeno poslopje poleg starega župnišča), ki je bila last Janeza Legata, mizarja in občinskega odbornika.

12. avgusta 1942 je bila na Bledu konferenca, na kateri so obravnavali in mešetarili o nadaljnji usodi gorenjskih otrok v NOV padlih borcev in ustreljenih talcev. Kot zastopnica proslule nacistične inštitucije »Lebensborn« se je udeležila te konference znana nacistka p. g. Inge Viermütz.

14. avgusta 1890 je takratna KID dobila uradno dovoljenje za obratovanje železniških naprav v tovarni in za posluževanje z lastnim osebjem. Do tega dne je vse to vršila služba JDŽ (Jugoslovanskih državnih železnic). Interni premik voz v železarni pa so opravljali z volmi.

14. avgusta 1917 so italijanska letala bombardirala Koroško Belo in jo močno opustošila. Bombe so bile namenjene javorniškimi valjarnam. Skupno je bilo porušenih oziroma je pogorelo takrat 47 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji in opremo, tako da je skoraj polovico občanov ostala brez strehe.

15. avgusta 1945 so bile razpisane v Sloveniji volitve v takratne Narodne osvobodilne odbore kot predpriprava za volitve v prvo ustavodajno skupščino Jugoslavije.

Slika, za katero iščemo ustrezne podatke, predstavlja nekakšen spreved Sokolov na konjih. Posnetek je narejen na cesti pred železniško postajo na Jesenicah in se v ozadju še dobro vidi stara železničarska stanovanjska hiša, ki je bila 1. marca 1945 ob bombardiranju porušena.

Posnetek je bil po naših predvidevanjih narejen okoli leta 1930, lahko tudi prej. Bralce prosimo, če jim je kaj znanega o tem, da nam sporočijo, kdaj je bil ta spreved, ob kakšni priliki in imena eventuelnih oseb, ki bi jih prepoznali na sliki.

16. avgusta 1919 je bila v prostorih takratne nemške šole prva seja jeseniške podružnice splošne delavske zveze Svoboda, ki jo vodimo v zgodovini delavskega gibanja, kot ustanovni občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen Ivan Moretti, za tajnika pa Janko Avenšek.

18. avgusta 1905 je bila svečana otvoritev novozgrajenega postajnega poslopja na preurejeni železniški postaji Jesenice. Stari Jeseničani se še spominjajo, da je bila prvotna potniška železniška postaja na progi Ljubljana — Trbiž še na stari Savi, poleg nekdanje kavarne Humer, sedaj skladišče trgovskega podjetja Zarja.

20. avgusta 1942 je bil v Dragi pri Begunjah ponovno formiran kokrški odred z operativnim področjem od Storžiča do Jesenic. Za komandanta je bil postavljen Janko Prezelj-Stane, za komisarja pa Peter Bratkovič-Zvonko.

20. avgusta 1950 je delovni kolektiv železarne Jesenice prevzel od predstavnikov oblasti. Železarno v svoje roke.

21. avgusta 1890 je takratni upravni odbor KID sprejel sklep, da se bohinjsko valjarno prestavi na Jesenice. Inž. Leopold Böckl, takratni upravitelj v Bohinju, je bil zadolžen za prevoz valjarn.

21. avgusta 1946 je maršal Tito prvič obiskal Jesenice. Ob priliki ogleda obratov Železarne, je bil navzoč tudi pri zakurjenju plavža št. 2.

24. avgusta 1381 je bil od strani graščaka Fridrika Ortenburškega izdan prvi rudarski red za Kranjsko, s katerim se je urejalo delovno razmerje rudarjev in fužinarjev v Planini pod Golico. To je najstarejši pisani dokument o železarstvu na Gorenjskem, katerega original hranijo v Tehniškem muzeju v Münchenu.

29. avgusta 1942 so minerci 3. MSC napravili sabotažno akcijo s tem, da so minirali cevovod za turbine v elektrarni v Zasipu.

29. avgust 1944 je kralj Peter II. odzval komando Draži Mihailoviču in priznal Josipa Broza Tita za edinega voditelja »jugoslovanskih odporneških sil«.

31. avgusta 1906 je nastopil službo pri KID novi generalni ravnatelj Karl Noot, štiriinidesetletni Nemec iz Porurja.

Praznik občine Radovljica

Občani radovljiške občine slavijo 5. avgusta svoj občinski praznik. Ta dan so izbrali v spomin in počastitev na 5. avgust 1941. leta, ko je bil po sklepu vojno-revolucionarnega komiteja KP za Gorenjsko, ustanovljen v osrčju Jelovice Cankarjev bataljon. Ta je postal udarna pest upora proti nemškemu okupatorju, elitna enota porajajoče se partizanske vojske, ki so jo sestavljali v glavnem borci — domačini.

Cankarjev bataljon je bil prva večja partizanska enota leta 1941 na Slovenskem. Cankarjevci so nenehno bili težke boje in na vsakem koraku zadajali nadutim nacistom občutne izgube. Prekrižali so jim načrte, da bi s šalo orožja in terorjem zatrli upor in iztrebili gorenjsko prebivalstvo. Iz tega bataljona so se pozneje razvile nove in še močnejše partizanske enote, ki so v štiriletni osvobodilni borbi odločilno pripomogle k popolnemu uničenju in izgonu zavojevalca do dokončne osvoboditve domovine.

Letošnji praznik občine Radovljica sovпада s pomembnim jubilejem iz novejših slovenske zgodovine — s tridesetletnico slovenske partizanske vojske, ki smo jo nedavno slovesno proslavili na IV. zboru gorenjskih aktivistov v Tuhinju in na slavnosti ob dnevu borca v Zavrčju. Čeprav včasih kar preveč zaverovan v vsakdanjost in razpeti med nuje, ki nas silijo naprej, se moramo ozirati tudi nazaj v preteklost, v obdobja, ki so rojevala današnji čas.

Kot za vso širno domovino, tudi za občino Radovljica, povojna leta pomenijo

obdobje neprimerljivih dosežkov in bleščečih uspehov v njenem razvoju.

Bilo pa je v tem tridesetletju tudi težkih, včasih komaj premagljivih ovir, ne ljubih napak in spodrselijev, ki so čustveno in materialno prizadejale občane. Ko so odložili puško in prišli za lopato, se vsega tega najbrž nikoli niso dosti zavedali, kajti bili so v prevelikm zanosu. Toda z žarom ustvarjalnih hotenj, zavestno voljo in požrtvovalnostjo, ki je svojstvena gorenjskemu človeku, so vztrajali. To jim je navrglo bogate sadove in jih utrdilo v prepričanju, da so delali dobro in da so skušali kot so najbolje znali in zmogli izpolniti dolg do vseh tistih, ki so se 5. avgusta 1941 in vseh, ki so jim sledili v krvavem boju, zbrali v jelovških gozdovih in žrtvovali svoja življenja za svobodo in za vse, kar danes imamo.

Od razmeroma odmaknjenega podeželskega področja bivših občin Bled, Bohinjska Bistrica in Radovljica, kjer se je okoli 20.000 prebivalcev pred vojno ukvarjalo pretež-

no z obrtništvom in kmetijstvom ter s skromnim deležem na področju turistične dejavnosti, je po osvoboditvi ostalo bore malo. Vojna vihra je razdejala in uničila domala vse vire in zmogljivosti že tako slabih gospodarskih možnosti. Od osvoboditve, z leti obnove in izgradnje, posebno z naglo in uspešno industrializacijo, se je podoba občine popolnoma spremenila. Število prebivalstva je naraslo skoraj na 30.000 z več kot 12 tisoč aktivno zaposlenih. Občina se je razvila v sodobno organizirano komunalno skupnost, zahvaljujoč velikim delovnim in duhovnim naporom celotnega prebivalstva, zlasti z združitvijo nekdanjih občin Bled, Bohinjska Bistrica in Radovljica. Družbeni proizvod se je samo v zadnjih desetih letih potrojil. Z ogromnimi napor in ustvarjalnimi silami neposrednih proizvajalcev, samoupravljalcev ter ob izdatni podpori družbene skupnosti, je industrija postala hrbtenica gospodarstva v občini. Turistična dejavnost pa uvršča ne samo turistične centre Bled in Bohinj, marveč vse kraje v sam vrh slovenskega turizma. Od 50 % pred vojno zaposlenih v kmetijstvu, se je do danes zmanjšalo število kmetijcev na komaj dobrih 10 %. Kljub temu pa je spričo novih, sodobnih agrotehničnih ukrepov in naglo povečane mehanizacije učinek enak predvojnemu.

Med pomembne uspehe je šteti predvsem velik napredek šolstva, ki bo v začetku prihodnjega šolskega leta razpolagalo že s petimi novimi šolskimi poslopji, ki bodo omogočala najsoodnejši pouk. Naslednji dve leti pa bo osnovno šolstvo pridobilo še dve novi stavbi in prostore za gostinsko strokovno šolo. Prav tako pa je, ali pa še bo, v kratkem poskrbljeno za otroško vzgojno varstveno delo z ureditvijo obstoječih in novih vrtcev.

Tudi na ostalih področjih družbenih služb, v zdravstveni zaščiti in socialnem varstvu, niso rezultati nič manjši, čeprav še vedno ne morejo zadovoljiti in spremljati naglega vzpona in razvoja občine. Ob nizanju teh rezultatov, ki so le medla podoba preobrazbe celotnega področja, ne moremo mimo ugotovitve, da se je zlasti močno povečal osebni standard občanov. Navzlic temu pa niso zaspali na lovoričkah. Trd boj za ureditev razmer celotnega jugoslovanskega gospodarstva razumejo kot svojo obveznost. Najbolj se to odraža v pobudi Plamena iz Kroke in pripravljenosti ostalih delovnih kolektivov, ki so mu sledili.

Vse to, predvsem pa zupanje vase in v boljšo prihodnost, upravičeno navdihuje slehernega občana občine Radovljica s ponosom in vero v samega sebe in v procvit celotne družbene skupnosti.

Novice iz radovljiške občine

V spomin na ustanovitev Cankarjevega bataljona 5. avgusta 1941 na Jelovici, slavijo v radovljiški občini vsako leto svoj občinski praznik. Osrednja slovesnost je bila 3. avgusta na slavnostni seji splošnega zbora občinske skupščine na kateri so podelili pet občinskih priznanj. Po seji je bil sprejem za odbornike in goste ter promenadni koncert godbe na pihala iz Gorij.

Za občinski praznik so svečano otvorili novi dom upokojencev v Radovljici. Dom, ki ga je po načrtu Zavoda za urbanizem z Bleda zgradilo SGP Gorenje, stoji na mestu nekdanje vojašnice v samem centru mesta. Stroški gradnje in opreme znašajo nekaj nad 2 milijona od katerih je 770.000 din prispevala občina, ostalo pa republika. V domu bo poleg družbenih in restavracijskih prostorov še sedem stanovanj za upokojence.

Ob 30-letnici ustanovitve kokrškega odreda je bilo na Gorenjskem več proslav. V soboto 29. avgusta so med drugim imeli svečanost tudi v Dragi, kjer so odkrili spominsko ploščo. Na slavnosti je govoril sekretar komiteja ZK, v kulturnem programu pa so nastopili pevci iz Podnarta in recitator-Černe iz Radovljice.

Kolektiv Plamena iz Kroke vztrajno nadaljuje z akcijo za stabilizacijo. V maju in juniju so delavci in uslužbenci podjetja opravili že 7334 delovnih ur v vrednosti nad 220.000 din. Sleherni član kolektiva je doslej delal najmanj dve soboti, nekateri pa že štiri. Zaradi dopustov je akcija začasno omejena, vendar pa jo bodo kmalu kontinuirano nadaljevali. Do zaključka leta bodo predvidoma opravili delo v vrednosti najmanj milijon din.

Pobudi in pozivu Plamena so se pridružili tudi delavci Alprema iz Kamnika. V pismu, ki so ga poslali v Plamen sporočajo, da bodo opravili tudi oni v tem letu 80 prostovoljnih delovnih ur na posameznika.

Tudi delovni kolektiv Verige iz Lesc je na pobudo Plamena sprejel svoj 22 točk obsegajoči program stabilizacije. Zda ta program obdelujejo v vseh tovarniških obratih in oddelkih, nakar ga bodo potrdili še samoupravni organi.

Mladinski aktiv iz Podnarta tesno sodeluje s krajevno skupnostjo. V juliju je 50 mladincev in mladink delalo na dveh delovnih akcijah pri ureditvi cest v Češnjici, Poljšici in Prezrenjah.

Med štirimi smrtnimi žrtvami strel v neurju na Triglavu prejšnjo soboto so bili tudi 15-letni Roman Avguštin in 17-letni Marjan Rakovec iz Zg. Dobrave in 19-letni Jože Ješe iz Sr. Dobrave. Najtežje med petimi ranjenimi pa je bil poškodovan Blejčan 29-letni Janez Zumer, ki se zdravi v jeseniški bolnišnici.

V dvorani radovljiške graščine bodo jutri zvečer ob 20. uri svečano otvorili likovno razstavo akademske slikarke Marije Šrajeve. Na otvoritvi bo s samostojnim koncertom nastopil radovljiški komorni zbor A. T. Linhart.

V juliju je bila navzlic izredno muhastemu vremenu turistična bera zadovoljiva. V poprečju so v občini Radovljica evidentirali dnevno 8340 nočitev, od teh 3460 v campih in 2748 v hotelih, ostali pa so bili pri zasebnikih. Zasebne sobe so letos precej slabše zasedene kot lani.

Ugodno bilanco nočitev beleži tudi camp v Radovljici. Spričo ugodne lege in bližine kopališča se obisk stalno povečuje. V juliju je bilo dnevno od 170 do 213 gostov.

V festivalni dvorani na Bledu je v sredo, 26. julija nastopil eden od najboljših jugoslovanskih folklornih ansamblov Tanec iz Skopja. Tudi tokrat je prikazal številnim turistom bogastva jugoslovanske in makedonske ljudske plesne umetnosti.

V okviru občinskega praznika bo jutri, ob 15. uri mednarodna kolesarska dirka članov in mladincev okoli Blejskega jezera za veliko nagrado Gorenjske. Med favorite pri mladincih sodijo tudi tokrat obetajoči blejski tekmovalci.

Padalsko prvenstvo Slovenije v Slivnici pri Mariboru, je spet navrglo največ uspeha članom ALC Lesce. Prvaki so med ekipami postali člani prve leščanske ekipe Pesjak, Lotrič in Hrast. Tudi druga ekipa Lesc v postavi Bratuš, Lavtižar in Humar je bila druga. Prvih pet mest med posamezniki pa so osvojili samo člani teh dveh ekip.

Trgovsko podjetje Murka iz Lesc ima tudi letos tri sezonske kioske na Bledu in enega na Šobcu. Turistom nudi spominke, lesno in kožno galanterijo, porcelan in sadje. Največ prodajo porcelana in spominkov.

Kljub dopustom je krvodajalska akcija, ki jo je pripravil občinski odbor Rdčega križa 25. in 26. julija v Bohinjski Bistrici in v Kropi dobro uspela. V Bistrici je darovalo kri 196 občanov, pretežno delavcev iz tovarne LIP in Elektro, v Kropi pa 159, od teh kar 120 iz Plamena.

Upokojenci na Grossglocknerju

Drugi izlet je organizirala komisija za rekreacijo pri društvu upokojencev na Jesenicah na Grossglockner v Avstriji. V sredo, 26. julija, se je zjutraj odpeljalo z Jesenic 50 bivših železarjev proti Podkorenskemu sedlu. Po kratkem postanku na mejnem prelazu, so se odpeljali proti Beljaku skozi Spitall do Winklerna, kjer je bil prvi postanek. Ob 8. uri so že bili v planinskem letoviškem kraju Heiligenblut in nekaj po 9. uri je avtobus z dobro razpoloženimi izletniki parkiral na parkirišču na Franz-Josefs-Höhe. Kljub megli in rahlemu deževju, se je podala večina udeležencev izleta v višino 2422m k hiši cesarja Franca Jožefa.

Vrh avstrijskega očaka, ki meri 3798 m je jeseniške izletnike le tu in tam pozdravil izza oblakov. Po ogledu viso-

kogorskega sveta in njega naravnih lepot ter po izdatni malici, ki jo je nudilo hotelsko podjetje Gorenjska v Jeseni, je odpeljal avtobus nazaj v prelepi letoviški kraj Heiligenblut, kjer so si ogledali zgodovinsko cerkev iz 16. stoletja in ima podzemno kapelo, ter pokopališče z mnogimi slovenskimi imeni na nagrobnih kamnih.

Bežnemu ogledu kraja, kjer je pred leti obtičal ob cestni ograji 30 m nad prepadom poln avtobus jeseniških upokojencev, ki so za las ušli smrti je sledil še enourni ogled mesta Lienz. Prijetni vožnji po dolini Drave, ki je minila ob petju slovenskih narodnih pesmi kaj hitro, je sledil še krožni ogled Beljaka. Še postanek in zakuska pred mejo in že je bil Kompasov avtobus z jeseniškimi upokojenci v Jugoslaviji.

Z mopedom na Grossglockner

Nekdanji železar Viki Modre, ki se je prepozno prijavil za izlet na Grossglockner, ki so ga organizirali jeseniški upokojenci 26. julija, ni hotel ostati doma. Dan popreje je kljub 67 letom zajahal svoj moped, prevozil nad 180 kilometrov in v sredo, 26. julija, pričakal jeseniške izletnike na Grossglocknerju pri hiši cesarja Franca Jožefa.

Brez okvare je prevozil okoli 400 km in je naslednjega dne s ponosom na svoj moped razlagal edinstven izlet. Takih upokojencev kot sta mopedist Viki Modre in skoraj 90-letni Cene Ambrožič, ki se je sicer peljal na Grossglockner z avtobusom in s šalami ter petjem zabaval udeležence, naj bi bilo čimveč.

Nedemokratičnost ali samovolja, ali oboje?

Res je, kar v mnogih svojih zapisih pravi akademik Josip Vidmar, da je za premik na boljše potrebna dovolj razsodna, preudarna, predvsem pa kulturna kritika. To misel v preprostejši obliki zasledimo tudi pri preprostih ljudeh, ki pravijo, da smo mnogih anomalij krivi pač sami, ker molčimo, ker o njih ne spregovorimo na glas in ker javno ne zahtevamo ustreznih ukrepov. To pa prav gotovo ni enostavna stvar, saj mnogokrat, ko nekoga, ali določeno združbo kritiziraš, čeprav objektivno in dovolj kulturno, naletiš običajno na zelo nekulturni odmev, zamero, natolcevanje pa tudi v taki ali drugačni obliki povračilne »manevre«. Zaradi tega velikokrat ljudje molčijo, ali pa stvari obravnavajo »za vogalom« kakor pravimo. Razumljivo pa je, da to ne vodi k napredku, niti ne izboljšuje ali popravlja stvari. Nasprotno pa je tudi res, da mnoge upravičene in utemeljene kritike naletijo na gluha ušesa in ostanejo le glas v puščavi.

Iz spoštovanja do nekaterih, ki so v tem o čemer imam namen pisati prizidati, vendar pri stvari nimajo ničesar, bom pisal anonimno. S tem želim opozoriti le na primer, ki je daleč od demokratičnega, pa tudi normalnega načina reševanja pomembne stvari in ki se je zgodil v občinskih organih. Lahko bi celo trdil, da gre za dokaj samovoljno, tehnokratsko in neodgovorno početje štirih od sedmih članov nekega samoupravnega telesa.

Na nek določen razpis je bilo namreč v roku, ki je bil v razpisu naveden, od družbene organizacije dostavljen edini pismeni predlog. Skoraj tri tedne po izteku razpisanega roka, je zasedal organ, ki mu je družba zaupala veliko odgovornost: pošteno, preudarno in demokratično odločiti o predlogu (če bi jih bilo več o predlogih). Namesto sedmih, so bili pri odločanju navzoči štirje, ki so »avtoritativno« in »strokovno« odklonili 75% predloga družbene organizacije in ga nadomestili v enakem obsegu s svojim predlogom (baje imajo po pravilniku to pravico). Ker je navzoč član predstavljal 25% predloga, se je pri tem delu sklepanja o predlogu pač moral umakniti s seje. Torej so o tem delu predloga sklepali le trije, ki po vseh demokratičnih pravilih ne pomenijo tako imenovane sklepčnosti.

Vprašanja: 1. ali je mogoče po razpisanem roku na opisan način uveljaviti 75% novega predloga; 2. Ali je mogoče, da štirje člani nekega organa lahko zelo neprepredljivo zavrnejo 75% predloga družbene organizacije; 3. ali je mogoče štirim osebam uveljaviti lasten predlog mimo organizacij, ki so imele možnost in pravico o razpisanem roku ta del predloga uveljaviti in ki se jih uveljavljen del predloga najbolj tiče; 4. ali je mogoče, da ti štirje člani »strokovno« zavrnejo določen del predloga in ga »strokovno« nadomestijo za drugi del, čeprav ne o enem, ne o drugem delu niso kvalificirani oziroma premalo upoznani; 5. ali je mogoče odločiti o 25% predloga v nesklepčnem sestavu; 6. ali je taka nedemokratičnost ali samovolja ali kakorkoli že imenujemo ta primer, mogoča v času vsestranskih prizadevanj za demokratičnost, samoupravno-socialistično reševanje pomembnih družbenih zadev (opisani primer je bila namreč pomembna družbena zadeva).

Odgovor je najbrž samo eden: tak nedemokratičen ali samovoljni organ odpoklicati in izvesti ustrezne sankcije, ker napake, ki je narejena in ki je prizadela ne samo posameznike, ampak tudi sam sistem samoupravnega, demokratičnega in statutarnega ponašanja, ni mogoče popraviti.

Podeljene plakete Andreja Prešerna

V ponedeljek zvečer so v delavskem domu Albina in Julke Pibernik na Javorniku odprli klubsko razstavo umetniške fotografije. Na letošnji razstavi, ki jo je organiziral fotoklub Andrej Prešern z Jesenic, se je 21 avtorjev predstavilo s 101 fotografijo.

Poleg članov kluba, so se slovesne otvoritve udeležili: pokrovitelj razstave in predsednik SOB Jesenice France Zvan, Nežka Prešern, žena Andreja Prešerna, po katerem se klub že 20 let imenuje in brat Lojze Prešern, predsednik občinskega sindikalnega sveta Anton Grošelj, predsednik občinskega odbora ZZB NOV Jesenice Fran Kobelj-Slovenko in drugi.

Goste je najprej pozdravil predsednik kluba tov. Znidar in se spomnil pred kratkim

umrlega člana kluba Toneta Urbanca, ki je dal pobudo za letošnjo razstavo umetnostne fotografije in uvedbo plakete Andreja Prešerna, ki so jih na otvoritvi razstave povič podelili.

O pomenu letošnje razstave in sploh o umetniški fotografiji in njenemu estetskemu vplivu na delovnega človeka, je spregovoril pokrovitelj razstave in se spomnil Toneta Urbanca, ki je bil dolgoletni prizadeveni organizator na tem področju in avtor številnih slik, pet izmed njih pa je razstavljenih na letošnji razstavi.

Predsednik kluba je nato podelil spominske plakete Andreja Prešerna in sicer ženi pokojnega prvoborca, Tonetu Urbanecu, ki pa ga žal ni več med nami, Matevžu Mikliju, Jaku Čopu, predsedniku SOB in pokrovitelju raz

DVE KAKOVOSTNI RAZSTAVI

V mali dvorani in čitalnici Delavskega doma na Jesenicah so odprli v soboto, 29. julija kolektivno razstavo slik članov DOLIK pri DPD Svoboda. Tone Čufar. Strokovna žirija je za to razstavo odbrala 23 del desetih avtorjev. Značilno za to razstavo je, da so poleg nekaterih kakovostnih dosežkov, zastopane zelo številne slikarske tehnike — olje, tempera, kreda, gvaš, oljni pastel, linorez — kar kaže na stalno rast tako posameznikov kot sekcije kot celote. Morda je v primerjavi z ostalimi kolektivnimi razstavami DOLIKA nekoliko manjša udeležba avtorjev, ki pa je glede na letni čas in na dejstvo, da ima večina članov svoja dela, ki na Jesenicah še niso bila razstavljen, še vedno na republiški razstavi slikarjev — amaterjev, razumljiva. Svoja likovna dela razstavlja: Janez AMBROŽIČ (3), Boni CEH (1), Jože DAKS-KOBLER (4), Franc DOLINŠEK (1), Lojze ERMAN (2), Janez KOZAMERNIK (1), Zdravko KOTNIK (2), Janko KOROŠEC (3), Pavel LUŽNIK (1) in Tone TOMAZIN (5).

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 12. in 16. do 19.30 ure do vključno 10. avgusta.

V ponedeljek, 31. julija pa so v avli občinske skupščine odprli razstavo kipov in reliefov kiparja samouka DRAGA KOŠIRJA iz Jelovca pri Sodražici. Razstavlja 17 kipov in 11 reliefov izoblikovanih iz lesa. Z razstavljenimi deli je dokazal, da je mojster svojega dela, da je v vsakem njegovem delu njegov lasten, izvir in svojstven izraz in da pri oblikovanju lesa še ni izrekel zadnje besede. Tako kot je kipar osebno preprosto, so preproste tudi njegove skulpture, vendar pa vsebinsko prepričljive, pretresljive in bogate.

Iskreno čist in preprost, vendar bogat miselnj svet kiparja, ki se odraža tudi v njegovih skulpturah, kaže tudi njegov uvodni zapis v knjigo

vtisov za jeseniško razstavo: »Življenje je igrača, vročina človeku ob rojstvu. Z njo se izživlja otrok, jo oblikuje mož — dokler je starcu smrt ne izviže iz rok.

Življenje je pa tudi delo. To dá življenju — igrači pomen ali nesmisel. Po delu ostane sad dober ali slab, minljiv ali večn. Ljubim življenje in delo, kajti le-ta opravičujeta moj obstoj v družbi, ki se ji pravi Ljudje.

In srečen sem, da je daleč za nami čas, ko je bil človek le številka — matrikula.

Njegova razstava skulptur bo odprta do vključno 10. avgusta vsak dan od 7. ure zjutraj do 11. ure zvečer.

Obe razstavi, ki jih organizira likovna sekcija DOLIK pri DPD SVOBODA Tone Čufar Jesenice, sta prirejene v počastitev občinskega praznika — 1. avgusta.

SLOVO OD SAMORASTNIKA...

Tiho, brez slovesa je za vedno odšel od nas eden najvidnejših jeseniških fotoamaterjev, dolgoletni predsednik in utemeljitelj fotokluba — TONE URBANEC. Z njim smo mnogo presunjeni, ko smo zvedeli, da ga ni več. Hudo nam je toliko bolj, ker smo verjeli, da bo s svojo veliko energijo, zagnanostjo in delavnostjo uresničil še vrsto načrtov tako v klubu kot v zasebnem življenju. In kdo ne bi upal vanj?

Trpko je spoznanje, da Toneta Urbanca ne bomo več srečali. Da si ne bomo v šali, toda s kančkom grenčice, povedali tistega, kar nas tare. Vselej, ko smo ga srečavali, bodisi na konferencah, sestankih, na cesti in doma, se nam je vsem, posebno pa njemu, venomer nekam mudilo. Zdaj, ko se poslavljamo se šele sprašujemo: le kam?

Prezgodaj nas je zapustil in vsi, ki smo vrsto let z njim sodelovali, čutimo bolečino, ki nas bo spominjala na delovnega človeka — predvsem človeka dobre volje, ki si je z vrsto enkratnih dokumentarnih posnetkov iz narodnoosvobodilne vojne in povojne izgradnje nove Jugoslavije postavil trajni spomenik.

mlajše generacije. Bil je eden izmed stebrov uprave fotokluba do prerane smrti. Koliko načrtov in idej je še burilo njegovo utrujeno srce? Kljub upokojitvi in nasvetu, naj si delovne obveznosti razbremeni, je prihajal še vedno nasmejan in vesel v našo sredo. Bil je mladostno prožen in zagnan.

Ob neki priliki sva se med drugim pogovarjala o foto-dejavnosti na Jesenicah in se spominjala prvih velikih uspehov v povojnih letih. Oči so mu mladostno sijale. Imel je izredno voljo, da bi uresničil še vrsto načrtov.

Slutili smo, zakaj že pred letom smo zvedeli, da ga je bolezen huje prizadela. Vendar smo bili prejšnji četrtek globoko presunjeni, ko smo zvedeli, da ga ni več. Hudo nam je toliko bolj, ker smo verjeli, da bo s svojo veliko energijo, zagnanostjo in delavnostjo uresničil še vrsto načrtov tako v klubu kot v zasebnem življenju. In kdo ne bi upal vanj?

Trpko je spoznanje, da Toneta Urbanca ne bomo več srečali. Da si ne bomo v šali, toda s kančkom grenčice, povedali tistega, kar nas tare. Vselej, ko smo ga srečavali, bodisi na konferencah, sestankih, na cesti in doma, se nam je vsem, posebno pa njemu, venomer nekam mudilo. Zdaj, ko se poslavljamo se šele sprašujemo: le kam?

Prezgodaj nas je zapustil in vsi, ki smo vrsto let z njim sodelovali, čutimo bolečino, ki nas bo spominjala na delovnega človeka — predvsem človeka dobre volje, ki si je z vrsto enkratnih dokumentarnih posnetkov iz narodnoosvobodilne vojne in povojne izgradnje nove Jugoslavije postavil trajni spomenik.

Dragi Tone, iskrena Ti hvala za vse, kar si storil za fotoamatersko dejavnost na železarskih Jesenicah.

Slavko Tarman, v imenu članov uprave fotokluba Andrej Prešern Jesenice

Kaj homo gledali v kinu

Kino RADIO

5. in 6. avgusta italij. CS barvni film DO ZADNJE KAPLJE KRVI, v režiji John Byrd, v gl. vlogi Craic Hill, ob 17. in 19. uri.

7. in 8. avgusta franc.-italij. barvni film MORA ZA UBIJALCE, v režiji Jean Pierre Desagrat, v gl. vlogi Marcel Bazzufi, ob 19. uri.

9. avgusta italij. CS barvni film DO ZADNJE KAPLJE KRVI, ob 19. uri.

10. in 11. avgusta danski film RDECI RUBIN, v režiji Annelize Mynehe, ob 19. uri.

12. avgusta amer. barvni film ZADNJI NABOJ v režiji Andrew V. McLaglen, v gl. vlogi George Peppard, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

5. in 6. avgusta franc.-italij. film MORA ZA MORILCE, ob 18. in 20. uri.

7. in 8. avgusta italij. CS barvni film DO ZADNJE KAPLJE KRVI, ob 20. uri.

9. in 10. avgusta amer. barv. film AVTOSTOPERKA, ob 20. uri.

11. avgusta franc.-italij. barvni film MORA ZA MORILCE, ob 20. uri.

12. avgusta amer. barvni film VENEC POPKOV, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

5. avgusta danski CS barv. film JAZ ŽENA, III. del.

6. avgusta amer. CS barvni film MALI IN VELIKI MOZ.

12. avgusta franc.-italij. barvni film MORA ZA MORILCE.

Kino KRANJSKA GORA

5. avgusta amer. CS barvni film MALI IN VELIKI MOZ.

6. avgusta amer. barvni film AVTOSTOPERKA.

10. avgusta franc.-italij. barvni film MORA ZA MORILCE.

12. avgusta italij. CS barv. film DO ZADNJE KAPLJE KRVI.

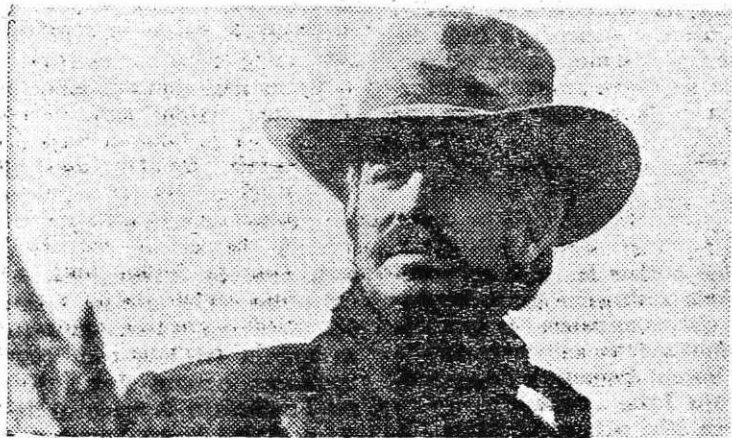
Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

5. avgusta amer. barvni film DVA BREZ ŽENE, ob 19. uri.

6. avgusta danski CS barv. film, JAZ ŽENA, III. del, ob 19. uri.

10. avgusta italij. CS barv. film DO ZADNJE KAPLJE KRVI, ob 19. uri.

12. avgusta amer. barvni film AVTOSTOPERKA, ob 19. uri.

Glavni igralec ameriške filmske drame ZADNJI NABOJ, ki je te dni na sporedu v naših kinematografih

ZAHVALA

Sodelavkam — snazilkam iz GPZ se iskreno zahvaljujem za pozornost in denarno pomoč, ki mi je v času moje bolezni zelo dobrodošla.

Prav tako se zahvaljujem vsem trem vodilnim za obisk na domu.

Serena Bakič

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

KATARINE LAZAR

se zahvaljujem za izrečena sožalja in poklonjeno cvetje. Hvala vsem sorodnikom, sosedom, znancem, pevcem, godbi in vsem, ki so jo v tako velikem številu poslednjič spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujem zdravnikom, sestram in strežnemu osebju v Psihiatrični bolnici v Begunjah za pomoč in nego v času zdravljenja.

Zaljujoči: mož Jože, sin Boris, hčerka Zinka, sestre in bratje

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta, starega očeta ter brata

ANTONA REVA

se iskreno zahvaljujem jese- niškim zdravnikom kirurgije in strežnemu osebju za njihovo skrb in požrtvovalno delo. Prav posebno se zahvaljujem dr. Mencingerju, dr. Novaku in dr. Sajevidu, ki so mu nudili pomoč v zadnjih dneh njegovega življenja.

Globoko smo hvaležni tov. Lavricu za poslovalne besede pri odprtem grobu, hvala pevcem, vsem sosedom za njihov trud, hvala vaščanom ter kolektivu Kovinar za venec in vsem darovalcem cvetja ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Vsem in vsakomur posebej najlepša hvala.

Zaljujoči: žena Jožefa, sin Mirko z ženo, sin Srečko z družino, hčerka Marica z družino, hčerka Jožica z družino, hčerka Tončka z možem ter ostalo sorodstvo

Pomemben jubilej zaslužnega športnega delavca

Te dni praznuje 60-letnico rojstva eden od prvih pionirjev slovenskega in jugoslovanskega hokeja ROBERT GORŠE. Svojo bogato športno kariero, ki pa je bila po-

svečena v glavnem le športom na ledu, je pričel pred 50 leti v Ljubljani kot umetni drsalec. Ob pričetku hokeja pa je bil prav med prvimi iniciatorji za to dinamično športno panogo.

O teh pričetkih Robert Gorše takole pripoveduje:

»Mlade fante, ki smo zelo radi drsali, je skušal pokojni inž. Stanko Bloudek na nek način zaposliti. Nabavil je prve hokejske palice in nekaj hokejske opreme. Seveda nas je bilo kar precej navdušenih za to igro. Tako smo 1927. leta ustanovili sekcijo hokeja pri športnem društvu Ilirija. Prvo prijateljsko tek-

mo smo odigrali 7. 2. 1929 z moštvom Kamnika in zmagali s 15:1. Seveda pa je bil takratni hokej bolj podoben nogometu na ledu. Imeli pa smo izredno voljo in borbenost. Prvo mednarodno tekmo smo odigrali s celovskim KAC in to 21. 2. 1932. Izgubili smo 12:1, zanimivo pa je, da so nas igralci KAC med odmorom seznanjali s pravili hokejske igre. Še isto leto smo odigrali tekmo z ekipo Beljaka in izgubili 4:2. Že v naslednji sezoni pa smo 29. 1. 1933 dosegli svojo prvo mednarodno zmago in to proti Beljaku s 3:0. Prvič smo sodelovali na svetovnem prvenstvu v Zürichu leta 1939, kjer smo izgubili s Češko 24:0, Švico 23:0, igrali neodločeno 3:3 z Belgijo in premagali moštvo Letonije 6:0. Zasedli smo predzadnje mesto. Leta

1941 smo še sodelovali na evropskem prvenstvu v Garmisch-Pantherkirchenu, nato pa je bila naša aktivnost zaradi vojne prekinjena.

Takoj po vojni, v sezoni 1945/46 smo se dobili skupaj stari privrženci hokeja in ustanovili hokejsko drsalni klub Ljubljana. V letu 1946 je bila ustanovljena hokejska zveza Slovenije, katere sekretar sem bil do leta 1950. Ko se je leta 1950 preselila tudi Hokejska zveza Jugoslavije v Ljubljano, sem postal njen član, kar sem še danes. Član hokejske državne reprezentance oziroma njen vratar sem bil od leta 1927 do 1948. Od leta 1948 do leta 1967 sem bil zvezni hokejski sodnik, od leta 1952 do 1956 pa mednarodni hokejski sodnik. V letu 1965 sem bil tudi vodja državne hokejske reprezentance, ko pa sem se preselil na Jesenice, sem takoj postal član upravnega odbora HK Jesenice in tu sem aktiven še danes.

Vzporedno s tem je Gorše deloval še v drsalnem športu, kotalkanju in hokeju na kotalkah. Kot sodnik in trener sodeluje v drsalnem športu že 25 let. Bil je sekretar drsalne zveze od 1946 do 1950. leta. Od 1953. do 1965. leta pa je bil tehnični vodja in sodnik pri hokejski zvezi na kotalkah. Še sedaj je eden zelo zavzetih delavcev pri umetnostnem drsanju na Jesenicah.

Na Jesenicah je Robert Gorše zna in priljubljen športni delavec. Poznajo ga vsi od najmlajšega pionirja in pionirke, pa vse do najstarejših članov in privržencev ledenega športa. Vsi zelo cenimo njegovo plodno in uspešno delo.

Želimo, da bi še zelo dolgo aktivno in s svojimi nasveti sodeloval, za kar smo mu zelo hvaležni. Za svoje pionirsko delo pa zasluži priznanje vse slovenske in jugoslovanske športne javnosti.

bef

Z delom bo pričela pionirska-mladinska vrsta košarkaric

Košarkarice KK Jesenice so v preteklih sezonah kar štirikrat osvojile naslov republikanskih prvakinj. Imena Mira Vudrič, Jolanda Bertonec, Irena Ivnik in druga, so vrsto let prinašale Jesenicam izvrstne rezultate. Vse do letošnje sezone so bile v Sloveniji nepremagljive, dobre rezultate pa so dosegale tudi v tujini.

Zal pa so letos starejše igralke prenehale nastopati, mlajše pa še niso zrele, da bi pomogle uspehe iz preteklih sezon. Kljub temu, da je sedanja prva ekipa izredno mlada, pa se pri košarkarskem klubu pozna, da manjka mladih, perspektivnih igralok, ki bi čez nekaj let zopet lahko vmile Jesenicam primat v ženski košarki v Sloveniji.

C. K.

B. r.

ROKOMET

V torek, 1. avgusta, so rokometaši v počastitev občinskega praznika občine Jesenice priredili rokometni turnir. Na njem so nastopile ekipe Radovljice, Veterani iz Kranja in domačini.

V prvi tekmi sta se srečali ekipi Jesenic in Radovljice. Po izredno dobri igri v prvem delu srečanja, so domačini popustili in le z največjo težavo zmagali 16:15 (10:5).

V drugi tekmi so kranjski Veterani brez težav in prepričljivo premagali ekipo Radovljice 17:8 (8:4). Le v začetku drugega polčasa so se Radovljčani tesno približali gostom iz Kranja.

V zadnji tekmi, ki je odločala o zmagovalcu turnirja, Jeseničani niso uspeli pripraviti presenečenja. Rezultat 18:13 (8:6) prikaže realno razmerje sil na terenu, vendar pa ta rezultat za domačine ni katastrofalen. Prvo mesto in pokal občinske Zveze za telesno kulturo so tako osvojili Veterani iz Kranja pred Jesenicami in Radovljico.

bef

BALINANJE

BALINARSKO SLAVJE V BAZI

V nedeljo, 30. 7., je bil v Bazi velik mednarodni turnir, v počastitev občinskega praznika, pod pokroviteljstvom predsednika občinske skupščine Franceta Žvana. Na turnirju je sodelovalo 12 ekip, pet iz Slovenije in sedem iz sosednje Italije. Od italijanskih klubov so sodelovali: dve ekipi Ala pessa iz Ronchija, dve ekipi iz Buttrija in po ena ekipa iz Orzana, Buerissa in Predila. Od domačih klubov pa so sodelovali: Litostroj iz Ljubljane, Gorica, Radovljica, Gradis in Jesenice in ena ekipa iz balinarskega kluba Jesence, za katero so igrali Pavlič, Krivec S., Bazo, Vudrič in Krivec C.

Po ogorčenih in tudi presenetljivih rezultatih je zmagala ekipa Jesenic, pred ljubljanskim Litostrojem in Buttrijem. Četrti so bili igralci Ronchija, katerim je bil to že deseti nastop na Jesenicah. Tako jeseniški balinarji in balinarji iz Roncha že deset let tesno in prijateljsko sodelujejo in si želijo, da bi to sodelovanje bilo trajno.

Ob otvoritvi turnirja so vse ekipe dobile lepa darila, katera so poklonila trgovska in nekatera druga jeseniška podjetja.

Podeljena največja občinska priznanja Čufarjeve plakete

Na slavnostni seji občinske skupščine, dne 28. julija, so poleg drugih priznanj podelili tudi štiri Čufarjeve plakete. To največje občinsko priznanje so prejeli:

Delavsko prosvetno društvo Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela za 50. letni jubilej in delovanje.

23. junija 1922. leta je pri Žvabu na Javorniku večje število naprednih delavcev, po večini zaposlenih v železarni takratne Kranjske industrijske družbe, ustanovilo delavsko kulturno društvo Svoboda. V program društva so zapisali, da bodo z besedo in pesmijo širili med delavstvom napredno socialistično misel. Društvo je takoj postalo kamen spotike režimskim oblastem. Že v prvem letu obstoja so oblasti prepovedale nastop moškega pevskega zbora z imenom Karl Marx. Kljub nenehnemu pritisku oblasti pa je društvo uspešno delovalo, zlasti še, ko je leta 1932 dobilo nove prostore, z manjšim odrom in knjižnico, pri Koniču. Po znanem zletu Svobod v Celju leta 1935 je bilo društvo sicer razpuščeno, nadaljevalo pa je svoje delo z imenom Enakost, vse do leta 1939, ko je bilo zaradi revolucionarnega članstva ukinjeno.

Delavsko prosvetno društvo Svoboda Javornik-Koroška Bela je v svojih vrstah družilo vrsto naprednih revolucionarnih delavcev, od katerih je kar 13 darovalo svoja življenja v NOB. Med njimi je bil tudi pevovodja France Mencinger, po katerem danes društvo nosi ime.

Po osvoboditvi je delo v društvu na novo zaživel. Poleg dramskega odseka in pevskega zbora so delovali še godba na pihala, godalni orkester, tamburaški orkester, šahovski odsek, izobraževalna sekcija, pionirska folklorna skupina in drugi odseki. Pred tremi leti je društvo dobilo nove pogoje za delo v novem delavskem domu na Javorniku. Kljub težavam, ki jih v kulturno prosvetno delo prinaša današnji čas, delavsko prosvetno društvo Svoboda France Mencinger aktivno deluje in ostaja zvesto naprednim socialističnim mislim, zapisanim v ustanovnem programu pred 50 leti.

Miha KLINAR za ustvarjalno književno, prevajalsko in publicistično delo.

Letos, 13. julija, je minilo 50 let, kar se je na Jesenicah rodil književnik Miha KLINAR. S pesniškim delom je začel že v študentskih letih pred vojno, v zrele pesnika pa ga je oblikoval čas partizanstva. Leta 1945 je izšla njegova prva zbirka partizanskih pesmi z naslovom Bataljon, leta 1958 pa pesniška zbirka *Zeleni torzo*. Vrh

njegove pesniške ustvarjalnosti pa predstavlja pesnitev Rdeča kantata, ki jo je napisal v počastitev 20-letnice vstaje. Številne pesmi objavlja v različnih revijah in časopisih. Uveljavil se je tudi kot uspešen prevajalec Bertolta Brechta, Pabla Nerude in drugih tujih naprednih pesnikov. Napisal je tudi več zgodovinskih romanov, med njimi Čas na brezcestju, Sivo mesto, Cesta, cestja in razpotja in Tigrovec Zef, objavljene v Železarju in Glasu. Pomembno za našo občino in tudi širše območje je publicistično delo Miha Klinarja, ki ga je začel takoj po vojni kot sourednik takratnega Gorenjskega glasa in danes uspešno nadaljuje s številnimi zgodovinskimi dokumentarnimi zapisi naše preteklosti.

Miha KLINAR je tudi ustanovitelj in predsednik kulturno umetniškega kluba Tone Čufar, v okviru katerega ni samo sourejevalec Listov, literarne priloge Železarja in publikacij, temveč tudi svetovalec in mentor literarnim ustvarjalcem.

Jože GAZVODA za dolgoletno organizacijo šole in uspešno kulturno-politično delo.

Leta 1952, torej pred 20 leti, je ravnateljstvo osnovne šole v Kranjski gori prevzel Jože GAZVODA. Kljub nemo gočim pogojem, ki jih je nudila stara šolska stavba v Kranjski gori, je s svojimi pedagoškimi in organizacijskimi sposobnostmi dokazal, da je tudi v najneugodnejših pogojih možno dosegati lepe vzgojne in učne uspehe. V prepričanju, da je šola lahko uspešna samo s polno vključitvijo v delo in življenje okolja in z lastnim delovnim zgledom, je iz osnovne šole v Kranjski gori izoblikoval ne samo uspešen vzgojno-učni zavod, temveč tudi središče kulturnega, športnega in celotnega družbenega dogajanja

in v Kranjski gori. To mu je uspelo v toliko večji meri, ker se je z vsem znanjem, navdušenjem in ljubeznijo angažiral pri načrtovanju, gradnji in oblikovanju dokončne podobe nove moderne osnovne šole v Kranjski gori. Poleg zgledega pedagoškega in organizacijskega šolskega dela pa je Jože Gazvoda vsa leta neutrudljiv in uspešen kulturno-politični delavec. Preveč bi bilo samo bežno naštet vse njegove številne zadolžitve v družbe-

nih organizacijah in samoupravnih organih kraja, občine in republike. Omenimo naj samo, da je že dve mandatni dobi predsednik sveta za šolstvo, kulturo, prosveto in telesno kulturo skupščine občine Jesenice ter poslanec kulturno-prosvetnega zbora republiške skupščine Slovenije.

Bojan ČEBULJ za ustvarjalno 25-letno gledališko in kulturno delo.

Bojan ČEBULJ je januarja letos praznoval 25-letnico gledališkega umetniškega dela. Začel je leta 1946 in vse od takrat ostal zvest odrskim deskam amaterskega gledališča na Jesenicah, ne samo kot uspešen igralec, temveč tudi kot zavzet režiser in scenograf. Dolga leta je bil tudi umetniški vodja in upravnik jeseniškega amaterskega gledališča Tone Čufar. Preveč bi bil samo površen pregled njegovega igralskega in režiserskega dela, saj število njegovih režij na jeseniškem odru že dosega številko 80, število odigranih vlog in scenskih stvaritev, pa že presega sto. Poleg tega pa njegovo gledališko delo sega tudi na številne odre v naši občini na Gorenjskem, v Novi Gorici, z uspehi pa tudi daleč preko meje naše občine, če se samo spomnimo uspeha s komedijo Tripče de

Utolče v tujini in zlate medalje na jugoslovanskem festivalu amaterskih gledališč na Hvaru. Za svoje uspešno gledališko delo je bil med prvimi dobitniki republiškega priznanja — Linhartove plakete. Poleg uspešnega gledališkega dela pa je Bojan ČEBULJ tudi nenehno in ustvarjalno aktiven pri organiziranju številnih drugih prireditvev, dolgoletni član predsedstva Zveze kulturno-prosvetnih organizacij občine Jesenice in drugih kulturnih organov v občini in republiki.

Vsem nagrajencem iskreno čestitke.

Gregorčičeve plakete

Na sobotni slavnostni seji skupščine občine Jesenice so podelili tudi letošnje Gregorčičeve plakete zaslužnim športnim delavcem. To je vsakoletno največje občinsko priznanje športnikom in športnim delavcem poimenovano po odličnem športniku, revolucionarju, španskemu borcu, komandantu gorenjskih partizanov in narodnem heroju Jožu Gregorčiču — Gorenjcu. Žirija se je letos odločila za štiri priznanja, ki so jih dobili: Tone Židan, Mitja Verovšek, Karel Frančeskin in nogometni klub Jesenice.

Tone Židan je bil aktiven športnik že pred vojno, po vojni pa je svojo aktivnost nadaljeval kot športni delavec. Najprej je bil član smučarskega kluba Kranjska gora, ob ustanovitvi športnega društva v Kranjski gori pa je prevzel dolžnost predsednika, katero dolžnost opravlja še danes. Več let je delal v upravnem odboru hokejskega kluba na Jesenicah, bil je vodja hokejskega kluba Kranjska gora, že devet let pa je tudi član upravnega odbora občinske Zveze za telesno kulturo. Njegova pomembna dejavnost je tudi pri prireditvah smučarjev za pokal Vitranc, kjer je imel vedno pomembno zadolžitev. V zadnjih letih pa je največ prostega časa žrtvoval za izgradnjo športnega doma in ostalih športnih objektov Zagmajnici v Kranjski gori. Priznanje je ob svoji 60-letnici prav gotovo zaslužil.

Tudi **Mitja Verovšek** se je pred vojno udeleževal kot aktiven nogometaš, zato je svojo organizatorsko dejavnost po vojni začel v nogometnem klubu. Pozneje je

opravljal vrsto zadolžitev v hokejskem klubu, bil je med graditelji prvega umetnega drsališča Podmežakljo, deloval kot športni delavec v košarkarskem in odbojgarskem klubu, od leta 1955 pa je tudi član upravnega kluba Športnega društva Jesenice. Od ustanovitve je tudi aktiven član občinske Zveze za telesno kulturo, saj je delal v številnih komisijah, sodeloval pa je tudi pri ustanovitvi zavoda za vzdrževanje športnih objektov Športmetala. Mitja Verovšek je priznanje dobil za 43-letno aktivno športno delo in ob 60-letnem življenjskem jubileju.

Karel Frančeskin je bil v mladih letih aktiven nogometaš, ko pa se je leta 1953 preselil na Jesenice, se je takoj vključil v športno življenje. Že leto zatem je prevzel dolžnost predsednika hokejskega kluba, ki je v tem času začel osvajati naslove državnih prvakov. Sedem let je vodil klub, bil je organizator tudi svetovnega hokejskega prvenstva leta 1966 na Jesenicah. Bil je član Športnega društva Jesenice in v zadnjih letih

tudi predsednik organizacije Od ustanovitve je član občinske Zveze za telesno kulturo in zadnja tri leta tudi član izvršnega odbora zveze. Karel Frančeskin je žrtvoval dosti prostega časa za napredek jeseniškega športa.

Gregorčičevo plaketo je dobil še **nogometni klub Jesenice**, ki letos praznuje 60-letnico obstoja in tako sodi med starejše nogometne kolektive v Jugoslaviji. Klub je bil ustanovljen leta 1912 pod imenom nogometni klub Golica. V času med obema vojnama se je nogomet na Jesenicah zelo razvil, saj so naši klubi z uspehom nastopali v najvišjih slovenskih ligah.

Takoj po drugi vojni so klub obnovili in uspešno je nastopal vrsto let v družbi najboljših slovenskih klubov. Naši nogometaši so do leta 1965 sodelovali v slovenski conski ligi, do lanskega leta v gorenjski ligi, pravkar minulo sezono pa zopet v conski ligi. Nogomet je v jeseniškem športnem življenju odigral pomembno vlogo. Za svoje dolgoletno delovanje je nogometni klub Jesenice dobil od Nogometne zveze Jugoslavije posebno priznanje in zato tudi opravičeno Gregorčičevo plaketo.

Priznanje naj bo vsem spodbuda za delo tudi v bodoče, vsem nagrajencem pa tudi naše čestitke.

Prv
do
usn
ku,
ven
zaci
izp
aml

S
sigt
Zac
var
reš
kaj
kin
me
Ze
nju
leti
ved
je
del
liza
se
več
val

C
var
pac
kal
dar
jen
eko
gli
pro
hoc

v b
v ri
v ci
v p
v d
v b
izpl

Z
sti,
lov
upl
ta.
ner
nač
ena
neg
am

S
V

Za
zna
to
sesi
nag
K
vor
spr

G
vse
na
ne
vo